

Новини ▶ 7

Чужди експерти
ще управляват
големите
проекти

Уикенд ▶ 20-21

Театралната реформа
съкрати новите
заглавия в афишите

Пари

pari.bg

Петък

3 септември 2010, брой 168 (4979)

USD/BGN: 1.52585

▼ -0.14%

Българска народна банка

EUR/USD: 1.28180

▲ +0.14%

Българска народна банка

Sofix: 391.52

▼ -0.05%

Българска фондова борса

BG40: 111.59

▼ -0.42%

Българска фондова борса

цена 1.50 лева

9 770861 560012 >

Сору/Paste Вместо Соруwrite

Подходът в рекламирането на България като туристическа дестинация от години не се е променил. Икономическото министерство обещава да запази приоритетите си в националната рекламна кампания и догодина, но да поиска с 40% по-висок бюджет ▶ 4-5

Новини ▶ 6

Въпросите
за резерва на
НЗОК получиха
объркващ
отговор

Компании ▶ 11

“Захарни
заводи” пуска
бренд за
здравословни
храни

Компании ▶ 12-13

Кризата
продължава
да притиска
спедиторския
бранш

Илюстрация: Гриша Спирчуков

2 РЕДАКЦИОННА

Печеливш
Антония Първанова

Антония Първанова - един от българските представители в Европейския парламент, е номинирана от официалното издание на ЕП за евродепутат на годината. Номинацията е в категорията "Здравеопазване" за активното ѝ участие и успешната работа в тази сфера. Евродепутатът от квотата на НДСВ има 26 доклада, 13 поставени въпроса пред Европарламента и е автор на 4 декларации.

Губещ
Себастиан Владеску

Румънският министър на финансите Себастиан Владеску беше освободен от своя пост. Очаква се снес премиерът Емил Бок да обяви кои ще са новите министри в правителството. Вчера промените бяха подкрепени от управляващата Либералдемократическа партия. По-рано министърът на земеделието Михай Думитру съобщи, че също е бил помолен да подаде оставка.

Мнения

► По темата: Обединение "Трейс" започва пътни ремонти за над 12 млн. лв.
► Ееее, те това надмина всичко! Може значи преди месец да спират един куп проекти в някакъв етап на изпълнение, защото няма пари, а сега заявяваме, че "Трейс" ще ремонтират. Не казвам, че няма нужда от ремонт, става дума, че се дава само на наши фирми. По всички европроекти за фирмите има ограничение, че не могат да кандидатстват за повече от определена сума, без значение от това дали са по една или няколко оперативни програми, това, което се прави с "Трейс" е чисто заобикаляне.

Иван

Коментар

► Българинът може да бъде както експерт, така и гърбен философ. В момента май вторите са повече, но дано опитът на колегите им от Западна Европа промени този факт

СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

pari.bg Топ 3

1 Сивата икономика вече е 75%, смятат 1/3 от работодателите. Европроект усъществува, че работници и работодатели определят неформалната икономика като "необходимо зло" по време на криза.

2 Два фонда на БАКБ продават имоти за 27 млн. EUR. Сградите на "Практикер" във Варна и София, както и "Орифлейм" минават в ръцете на чужд инвеститор.

3 Банките залагат на мобилно банкиране. "СЕП България", Алианс Банк България и Пощенска банка стартираха новата услуга, която е съчетание между мобилно разплащане и онлайн банкиране.

Помощ от Световната и Европейската инвестиционна банка ще поиска министърът по еврофондовете Томислав Дончев за управлението на големите инфраструктурни програми. Действие, което нееднозначно казва две неща. От една страна, то показва ясно, че българските мениджъри на проекти нямат необходимия капацитет, качества и/или познания, за да се справят сами с подобна задача.

От друга обаче, то показва зрялост в действията на министъра. Защото е по-добре да признаеш липсата на компетентност, отколкото да се биеш гордо в гърдите и да твърдиш, че можеш и сам да се справиш. Фактите показват нееднозначно, че в момента ситуацията е точно такава.

6. Пари office@pari.bg

„Да поискаш помощ от чужди експерти означава да признаеш некомпетентността на българските. Което е по-добрият вариант, отколкото ситуация от типа „на гол тумбак чифте пицови“

Към 1 септември 2010 г. реално изплатените суми по еврофондовете за България са едва 7.77%. Да, цифрата е далеч по-висока от 1.5% преди година, но все пак си остава дори под скромните 10%. Тоест България не знае как точно да вземе парите, които Брюксел дава на тепсия. Или дори някой да знае, нещо не се получава. Което означава, че не е лошо българските експерти да се понаучат от хората, които вече са прибрали немалко средства под формата на еврофинансиране.

Така с един куршум ще бъдат убити два заека. Първо, страната ни ще получи бленуваните средства от Брюксел. Второ, ще се научим как да правим това и в бъдеще, без да ни се налага да

чакаме за това на външни експерти, мениджъри или каквото и да било друго. Поне такава е идеята. А да признаеш грешката си означава да поемеш отговорност, което е точното описание на политическата професия.

Иначе въпросът защо не се разчита на местни кадри има прост отговор. Просто понякога Made in Bulgaria не е най-добрият етикет за експерт. Но не защото не може, а защото не знае достатъчно. Както твърди народната поговорка, човек се учи, докато е жив. Затова по-добрият вариант е и нашите експерти да се научат как се правят нещата по лесния и правилен начин, и да получат този опит наготово, вместо да загубим едни много пари. Логично е, нали?

Пари
НАЦИОНАЛЕН БИЗНЕСВСЕКИДНЕВНИК
WWW.PARI.BG
УЛ. КНЯЗ БОРИС I №161
София 1202
e-mail: office@pari.bg
информация: 4395800
Издава
Бизнес Медиа Груп АД,
част от Bonnier Business Press

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР И ГЛАВЕН РЕДАКТОР
Лилия АПОСТОЛОВА
4395802
lapostolova@pari.bg
МЕНИДЖЪР РЕКЛАМА
Станислава АТАНАСОВА
4395851
satanasova@pari.bg
УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ
Лилия АПОСТОЛОВА
Ричард КЛЕГ
Стефан НЕДЕЛЧЕВ

РЕДАКЦИОНЕН ЕКИП
Зам. главен редактор
Иван БЕДРОВ - 4395838
ivan.bedrov@pari.bg
ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ
Филпа РАДИОНОВА - 4395866
philippa.radionova@pari.bg
Мила КИСЬОВА - 4395863
mkisiova@pari.bg
Дарина ЧЕРКЕЗОВА - 4395877
dcherkezova@pari.bg
Красимира ЯНЕВА - 4395876
kyaneva@pari.bg
Ани КОДЖАИВАНОВА - 4395845
ani.kodzhaivanova@pari.bg

КОМПАНИИ И ПАЗАРИ
Георги АНДРЕЕВ - 4395825
gandreev@pari.bg
Мирослав ИВАНОВ - 4395867
mivanov@pari.bg
Атанас ХРИСТОВ - 4395818
ahristov@pari.bg
Георги ГЕОРГИЕВ - 4395868
ggeorgiev@pari.bg
Николема ЦВЕТКОВА - 4395876
ncvetkova@pari.bg
ТЕНДЕНЦИИ
Биляна ВАЧЕВА - 4395866
bvacheva@pari.bg
Рагостина МАРКОВА - 4395866
rmarkova@pari.bg

Христо ЛАСКОВ - 4395866
hlaskov@pari.bg
Елена ПЕТКОВА - 4395857
elena.petkova@pari.bg
Рагослава ДИМИТРОВА - 4395823
rdimitrova@pari.bg
PARI.BG
Мария ВЕРОМИРОВА - 4395865
mveromirova@pari.bg
Излука ФИЛИПОВА - 4395867
iphilipova@pari.bg
Елена ПУЛЧЕВА - 4395877
epulcheva@pari.bg

Марина УЗУНОВА - 4395864
marina.uzunova@pari.bg
ФОТОРЕДАКТОР
Марина АНГЕЛОВА - 4395879
mangelova@pari.bg
ДОКУМЕНТАЦИЯ - 4395884
РЕКЛАМА - 4395872, 4395891
факс 4395826
АБОНАМЕНТ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ
4395835, 43 95 836
СЧЕТОВОДСТВО - 4395815
ПЕЧАТ: Печатница София ЕООД
ISSN 0861-5608

Цитат

” Не, не съм го викал, защото съм му сърдит още. И няма повече да търпя подобно нещо. Изхождам от това, че той е и депутат, избран, и се надявам да си е взел поуката

► **Бойко Борисов** обясни защо няма да поиска оставката на Божидар Димитров за думите „шибан народ“

Число на деня

1.235

► млрд. лв. са наличностите по сметките на НЗОК в БНБ към 31 юли 2010 г. Финансовият министър Симеон Дянков уточни, че 885 млн. лв. са по текущи бюджетни сметки, а по депозитни - 350 млн. лв.

► Подробности на стр. 6

Специалист

Доган трябва да докаже на съда, че разбира от язовири и каскади

Няколко институции трябва да представят на съда доказателства по делото

Върховният административен съд даде ход на делото срещу лидера на ДПС Ахмед Доган за хонорара от 1.5 млн. лв., който той е взел, за да консултира четири хидропроекта. Съдът поиска Доган да представи документи, че е компетентен да консултира изграждането на язовири и каскади. Самият той не се яви на делото.

Адвокат в небедение

Съдът поиска Ахмед Доган да представи докладите от работата като консултант по проектите, както и документ за квалификация. Адвокатът му обясни, че няма представа дали политикът има възможност да представи исканата документация. Въпреки това той определи делото като “политическо”, а данните в доклада на парламентарната

” Нали не си представяте, че философ, завършил марксистко-ленинска история, колкото и да е ерудиран, може да има толкова сложни познания за такива съоръжения

Елеонора Николова, експерт в комисията за борба с корупцията

комисия за борба с корупцията са “плод на въображението”. Според изнесената от медиите информация Ахмед Доган, който по образование е философ, е взел 1.5 млн. лв. от инженерната компания “Минстрой Холдинг” на бизнесмена Николай Вълканов, за да консултира язовирите “Цанков камък”,

► **Ахмед Доган не е коментирал досега обвиненията в конфликт на интереси, не се появи и при старта на делото**

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

“Доспат” и “Тунджа”, както и каскадата “Торна Арда”. Съдът прецени, че това като депутат го поставя в икономическа зависимост и той е трябвало да декларира договорите.

И ролята на институциите

ВАС поиска също така документи и от свързаните с проектите институции. НЕК трябва да обясни дали са верни твърденията, че част

от заема за АЕЦ “Белене” е прелята към “Цанков камък”. Министерството на икономиката, енергетиката и туризма пък трябва да представи данни за финансирането на четирите проекта. Министер-

Кой кой е Адвокатът е бил в ДС, сега е член на ЦИК

► Адвокатът на Доган Румен Еленски понастоящем е член на Централната избирателна комисия от квотата на ДПС, а в предишни години е участвал в комисията и като представител на БСП.

► При проверката в изборния орган комисията по досиетата го освети като агент на комунистическата Държавна сигурност. Еленски е сътрудничил на Първо главно управление, което е външното разузнаване.

ският съвет трябва да обясни кой е взел решението за строителството и кой е определил инвеститора. Съдът пита и дали са били преливани средства от еврофондовете.

Филупа Рагунова

На терен

► **Кметът на София Йорданка Фандъкова** инспектира ремонта на бул. „Брюксел“, който води към летището. Очаква се булевардът да бъде готов до края на октомври. Той е част от поредицата ремонти, които Столичната община започна в София и които заедно със строежа на метрото ще блокират града тази есен. Преди два дни Фандъкова призова столичани за разбиране и обясни, че се налага ремонтните дейности да се правят наведнъж, защото инфраструктурата с години не е била променяна, въпреки че столицата се е разраствала

СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

Рекламата на туризма - copy/paste^o, а не copywrite^{oo}

Икономическото министерство запазва приоритетите си в рекламирането на България като туристическа дестинация. По всяка вероятност и подхода

Целта на рекламата е да продава, без значение дали става въпрос за маргарин, тоалетна хартия или туризъм. Открай време обаче рекламата на българския туризъм върви със стикер „евтина и неефективна“. Тази година Министерството на икономиката енергетиката и туризма (МИЕТ) за пореден път обеща, че ще предприеме сериозни мерки, за да се развенчае този имидж, но резултатът май няма да е по-различен. Парите никога не стигат, идеите никога не са достатъчно добри, а чужденците предпочитат да си купят нещо друго вместо почивка в България.

Какво имаме в касичката

Парите за национална туристическа реклама никога не са били достатъчни, категорични са от бранша. Особено когато се сравняват инвестициите, които правят конкурентните на България дестинации.

За 2010 г. средствата за национална туристическа реклама са около 15 млн. лв. От националния бюджет бяха заделени около 6.9 млн. лв., т.е. почти на нивото от предходната година. Останалата сума идва от Оперативна програма „Регионално развитие“.

Къде отугоха парите

Към момента изхарчените пари за реклама са 4.8 млн. лв., казаха за в. „Пари“ от Министерството на икономиката, енергетиката и туризма. Те са били използвани за организиране на международни и национални туристически изложения, за дейности, свързани с връзки с обществеността като организиране на посещения на журналисти, пресконференции и дни на България, маркетингови проучвания и др.

Дарина Черкезова
dcherkezova@pari.bg

Остатъкът ще бъде изразходван до края на годината пак за туристическите ни щандове на туристическото изложение World Travel Market в Лондон, както и за информационните щандове през септември на JATA WTF в Токио и на „Отдых“ в Москва. Част от средствата ще отидат и за организирането на участието ни като страна партньор на изложенията Tour Salon в Познан, Полша и ITF в Нови Сад, Сърбия. Традиционно ще участваме и на борсите в Солун и Букурещ и на изложението за професионалисти ВТЕ в Брюксел.

Нищо ново

Всъщност маркетинговият и рекламният подход през тази година не се различаваше по нищо от това, което се правеше досега. Единствената разлика може би е, че някои от изложенията, на които имаше само по няколко участника, бяха отрязани от списъка, който в крайна сметка се сви до 33. Иначе през тази година и брошурките, и малките рекламни подаръчета, и дори видеоклиповете, с които ще се представяме по световните канали, са наследство от преди няколко години.

Догодина пак няма да излезем от отгъпкания път. Да, започнахме да акцентираме на това, че сме целогодишна туристическа дестинация, което на практика обаче доведе до компилиране на стари идеи и материали по

националните ни щандове.

През 2011 г. приоритетите в националната ни кампания се запазват, казват от МИЕТ. По всяка вероятност и подходът. Парите обаче пак няма да бъдат достатъчно и министерството пак ще се опита да защити нуждата от повече средства за реклама на туризма по линия на националния бюджет. „При стартирането на дебатите за бюджет 2011 г. МИЕТ ще настоява за увеличаване на бюджета за реклама с 40% спрямо този за 2010 г.“, отговори за в. „Пари“ от министерството.

За повече пари и идеи

България има възможност да усвои близо 64 млн. лв. за сектор Туризм до 2013 г. по Оперативна програма „Регионално развитие“, но на практика до момента не е извършено много в тази насока. Разработени са девет проекта, а до септември 2011 г. трябва да бъдат подготвени и подадени за одобрение още пет на обща стойност 20.3 млн. лв. От МИЕТ признават, че изпълнението им се затруднява заради хода на обществените поръчки, при които графикът за обявяването им непрекъснато се актуализира. А от друга страна, възлагането им се забавя заради обжалване от страна на участниците.

В момента се обжалват поръчките за рекламни брошюри и две позиции по поръчката за комуникационната кампания за насърчаване на вътрешния туризъм.

И ако повечето пари в бъдеще може да дойдат за сметка на евросубсидиите, повечето идеи май липсват. Затова чужденците ще си купуват маргарин, пералня или екскурзия до Турция, но не и до България.

^o от англ. copy/paste - копирам и поставям
^{oo} copywrite - пиша рекламни текстове

Парите за реклама в туризма през 2010 г.

1. Национален бюджет

6.9 млн. лв.

40% повече пари за реклама ще поискат от Министерството на икономиката, енергетиката и туризма от Бюджет 2011 г.

2. Оперативна програма „Регионално развитие“

7.5 млн. лв.

Изразходвани: **4 843 842** лв.

- за организиране участието на България на международни и национални туристически изложения
- за дейности по връзки с обществеността – организиране на посещения на журналисти, презентации, пресконференции и дни на България
- за осъществяване на маркетингови проучвания

Европарите за туризъм

По Оперативна програма „Регионално развитие“

Общ брой проекти: **14**

Общ бюджет: **63 983 108** лв.

Продължителност: **2007-2013** г.

Договорените проекти:

„Маркетингови проучвания и оценка на ефективността на националния маркетинг“	4 315 360 лв.
„Интегрирани рекламни кампании на българския туристически продукт в Германия, Великобритания и Русия“	7 960 800 лв.
„Комуникационна кампания за насърчаване на вътрешния туризъм в Република България“	5 432 600 лв.
„Изработка и разпространение на рекламно-информационни материали за промоция на България, като туристическа дестинация“	7 897 580 лв.
„Мултимедиен каталог на туристически обекти и електронен маркетинг на дестинация България“	6 411 440 лв.
„Провеждане на целогодишна рекламна кампания на дестинация България по водещи паневропейски телевизионни канали“	7 501 480 лв.
„Създаване на мрежа от туристически информационни центрове (ТИЦ), функциониращи въз основа на единни стандарти“	637 020 лв.
„Разработване на стратегия за бранд „България“ и въвеждане на практика на интегриран и последователен бранд мениджмънт“	2 822 900 лв.
„Стимулиране на качеството и устойчивото развитие на туристическите предприятия“	494 028 лв.

До края на септември 2011 г. трябва да бъдат подготвени и представени за одобрение останалите **5** проекта.

Акценти Кои са приоритетите на МИЕТ за туризма през 2011 г.

- ▶ представяне на специализирани форми на туризъм
- ▶ участия на международни туристически и специализирани изложения
- ▶ организиране на журналистически турове на представители на авторитетни медии
- ▶ рекламна кампания в печатни и телевизионни медии на основни пазари
- ▶ масирана комуникационна кампания, насочена към пазар България
- ▶ промоция на туристическите региони в страната

Как оценяват рекламата на България през 2010 г.?

Парите не стигат

Парите за реклама на българския туризъм не са достатъчно на фона на реалните нужди на бранша. Това, на което сме свидетели по време на туристическите борси и изложения, говори, че поне са използвани успешно. Липсват ни рекламни материали за България и имиджови брошури.

Донка Соколова,
председател на Българската асоциация на туристическите агенции

” Липсват рекламни материали и имиджови брошури

Бизнесът никога няма да бъде доволен

Бизнесът никога няма да бъде напълно удовлетворен от размера на средствата, които предвижда държавата за рекламата на туризма. Винаги ще се сравняваме с Турция, Гърция или Испания, които дават в пъти повече от нас за маркетинг и реклама. Все пак, като се има предвид сумата, с която разполагаме, това, което прави държавата сега, е в пъти по-добро в сравнение със ситуацията от преди години. Има еволюция.

Елена Иванова
председател на Съюза на собствениците в кк Слънчев бряг

” Това, което прави държавата сега, е в пъти по-добро в сравнение със ситуацията от преди години

Рекламираме държавата с частни обекти

Рекламата на българския туризъм трябва да се създава на база собствеността и върху туристическите атракции в страната. Ние обаче нямаме нито дефиниция за туристическа атракция, нито нотариални актове за държавна собственост на конкретни обекти.

Румен Драганов,
директор на Института за анализи и оценки в туризма

” Нямаме единна стратегия и визия за рекламата на България

тези, с които ще бъдем представяни по няколко паневропейски канала. Те не са базирани върху туристическите атракции на държавата, макар че точно това е изискването за изразходването на европейските субсидии, а са снимани частни обекти.

Нямаме и единна стратегия и визия за рекламата на България, затова тя често прилича на тази на други държави.

В бъдеще смятам, че е много важно да се обърне повече внимание на това как се представяме на туристическите изложения. Трябва да държим на добрата локация на щанда ни, тъй като досега се оказваме в задния двор на една или друга държава. Наред

с видеоклиповете е хубаво да се помисли и за поставянето на билбордове и реклами в автобусите. Това са неща, които не са трудни за изпълнение, но са доста ефективни.

BANKING MANAGEMENT FORUM

БАНКИТЕ В ТЪРСЕНЕ НА НОВИ СТРАТЕГИИ

5.10. ГРАНД ХОТЕЛ СОФИЯ

Banking Management Forum ще даде възможност да се намерят отговори на някои от важните въпроси пред банковия и финансовия сектор – какви са реалните проблеми на банките, как трябва да се управлява рискът, какви са очакванията на клиентите и бизнеса. Banking Management Forum си поставя за цел да помогне на банките да начертаят политиката си за бъдещето - чрез личния опит на всяка банка, прогнозите и тенденциите, както и възможността за обмяна на опит.

ВЕЧЕ МОЖЕТЕ ДА СЕ РЕГИСТРИРАТЕ

25% ОТСТЪПКА ДО 17.09.

02/ 4395 855
events@pari.bg
www.pari.bg

Генерален спонсор: **PIRAEUS BANK**

С подкрепата на: **Emirates**

Медийни партньори: **МЕНИДЖЪР**

adwise
Вашата реклама на клик

INVESTOR.BG

DarikFinance.bg

PROFIT.bg

Пари

Въпросите за резерва на НЗОК получиха объркващ отговор

Бойко Борисов съобщи за проверки на службите за източване по клинични пътеки, но нито в касата, нито в министерството знаят

Безрезултатните досега питания на левицата и десни партии за размера на резерва на Националната здравноосигурителна каса, които продължават от месеци, най-накрая получиха отговор. Вицепремиерът и министър на финансите Симеон Дянков обяви, че резервът не е харчен, и съобщи сумите по сметките на касата. От отговора му обаче не стана ясно каква част от тях са към резерва.

Загубени в превода

Тъй като формално понятието „резерв“ не съществува и не е определено от нито един нормативен документ, не стана ясно и какви точно са средствата на здравната каса, които според обществено-то разбиране се наричат „резерв“. Те са част от фискалния резерв на държавата. Дянков обясни, че в момента по сметките на НЗОК има 1.234 млрд. лв. От тях 885 млн. лв. са по текущи бюджетни сметки и 350 млн. лв. по депозитни. На запитване на в. „Пари“ по същата тема отпреди три месеца от здравната каса обясниха, че: „Депозитът по сметката на НЗОК е постоянен, а разплащателната сметка се променя в зависимост от постъпленията и плащанията всеки месец. Тя се променя в зависимост от разплащането с доставчиците на медицински услуги, както и за средствата, необходими за админи-

стративната издръжка. По тази причина салдото на сметката за всеки ден е различно.”

Кълна се...

Въпреки объркването с числата Симеон Дянков увери, че не е харчил т. нар. резерв на НЗОК и няма намерение да го харчи. Той обясни, че дори в годините, в които касата е била на дефицит, той е бил покриван от републиканския бюджет. Изразходването на средства от резерва на касата означава да се намали фискалният резерв и да се увеличи бюджетният дефицит над заложеното в бюджетната рамка. „Увеличаването на дефицита ще бъде в ущърб не само на лекарите и пациентите, но и на всички граждани. Това не би било отговорна политика и ние няма да го правим“, каза Дянков.

Едни служби проверяват нещо някъде

Още един сюжет със здравната каса в четвъртък внесе объркване. Премиерът Бойко Борисов обяви пред bTV, че след десетина дни службите ще представят данни за източване на НЗОК по клиничните пътеки. Борисов не уточни кои са службите и какво точно проверяват. От Министерството на здравеопазването обясниха пред в. „Пари“, че нямат информация за такива проверки. В НЗОК също не знаеха за какво става въпрос. В самата здравна каса проверка не се прави. В момента се

► В момента се правят проверки в отделенията за спешна помощ и резултатите ще послужат при подготвянето на реформата

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

правят единствено плановите одити на болниците. През септември предстоят и извънредни финансови проверки в 17 болници, съобщиха

изпълнителният директор на Изпълнителна агенция „Медицински одит“ доц. Златица Петрова. По думите ѝ те ще бъдат използвани

и за допълнителна проверка на работата на спешните отделения в тези здравни заведения. Такива се правят от известно време и до три

дни агенцията ще публикува анализ и предложенията си във връзка с предстоящата реформа.

Филупа Рагунова

Дянков: Няма да има заем от МВФ в следващите две години

Заплатите в публичния сектор може да бъдат увеличени до края на мандата

Няма да има повторна актуализация на бюджета и няма да взимаме от Международния валутен фонд (МВФ), каза вицепремиерът и финансов министър Симеон Дянков. Ден преди това лидерът на ДСБ Иван Костов беше категоричен, че синята партия няма да подкрепи повторна актуализация на тазгодишния бюджет. Според Костов приходите сериозно изостават от плана. Затова той предложи да се създаде работна група, която да изготви план от антикризисни мерки. А пред нея да докладват какво е изпълнението на приходите от НАП и митниците.

► Симеон Дянков, министър на финансите

СНИМКА МАРИНА АНГЕЛОВА

Фондът не ни трябва
Дянков каза, че България няма необходимост от заем не само тази година, но и следващите две. За пореден път финансовият министър разсейва слухове, че правителството ще иска заем от

фонда. Преди близо четири месеца отново се заговори, че ще опрем до парите на МВФ.

Тогава някои финансиста (най-вече от НДСВ) коментираха, че е прекалено късно да искаме кредит. Други,

като икономиста Георги Ангелов, са на мнение, че няма нужда от фонда и държавата трябва сама да се справи, без да търси външно финансиране. Проблемът с МВФ е, че като дават пари, поставят и условия. Те традиционно са следните - намаляват заплати и пенсии и рязко свиват разходи. В замяна на това ние ви даваме пари, които вие трябва да върнете с лихва, коментира Ангелов.

Самооценка

В икономическо отношение правителството се справя в сложната обстановка, каза Дянков. По думите му очакванията, че тази година ще приключим с 1% растеж, остават непроменени.

Лятото размрази приходите

Финансовият министър уточни в аванс, че данъч-

ните приходи през август се повишават. Очаква се данните за предходния месец да излязат в края на септември. По думите на Дянков до дни трябвало да излязат предварителните данни за бюджетните постъпления за август. Той допълни, че стойностите ще покажат ръст на акцизите и ДДС от внос.

Данните на Агенция „Митници“ показват, че през август приходите от акциз скачат с 11% в сравнение с със същия месец на 2009 г. На месечна база, т.е. юли - август, приходите от този косвен данък се увеличават с 58.4 млн. лв. Докато за месец постъпленията от ДДС от внос скачат едва с 5 млн. лв.

Ще има пари за заплати

До края на мандата на пра-

вителството ще има повишаване на заплатите в публичния сектор, уточни Дянков. Евантуално повишение на пенсиите ще може да се обсъжда едва след приемането на бюджета за следващата година, уточни той.

По повод коментарите на Костов, че „икономиката като мечка се прибира в бърлогата си и отива в сянката на сивата икономика“, Дянков уточни, че „той е уважаван политик и трябва да се вслушваме в нещата, които казва“. Финансовият министър допълни, че е хубаво да има и безпристрастно мнение, като това на рейтинговата агенция Moody's. Преди дни те публикуваха доклад за България, в който се посочва, че страната ни е единствената държава с положителна перспектива по дълга си в целия ЕС.

Биляна Вачева

Чужди експерти ще управляват големите инфраструктурни проекти

Към началото на септември България е усвоила почти 7.8% от еврофондовете

Експерти от Световната банка и Европейската инвестиционна банка ще управляват големите инфраструктурни проекти. Това обясни министърът по еврофондовете Томислав Дончев. По думите му целта е България да получи ноу-хау от тези големи международни институции, което впоследствие да помага на българските експерти. Дончев коментира, че вече се водят преговори със СБ и ЕИБ, а на 17 септември страната ни трябва да е готова с искането си каква точно помощ ѝ трябва.

На помощ

На 17 септември ще бъде проведена среща между Европейската комисия и международните финансови институции. На нея страната ни трябва да представи своята ясна визия каква точно техническа помощ иска, както и в кои сфери ще бъде насочена тя, коментира Дончев. Затова и вече текат междуведомствени консултации, в които участват Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията и Министерството на околната

среда и водите. Те трябва да упоменат сферите, в които очакват съдействие, както и какъв точно тип съдействие очакват.

Страната ни може да избира между 3 вида техническа помощ - управление на проекти, действия при планирането и програмирането и подготвителни действия за осъществяване на големите инвестиционни проекти, обясни Дончев. Според него сферите, в които ще бъде очаквана и търсена подобна помощ от СБ и ЕИБ, са транспорт, железопътен сектор и околна среда.

Без прецедент

Основна цел на този ход на държавата е да придобие ноу-хау на големите международни институции, каза Дончев. Затова и страната ни е готова да жертва по-високо заплащане за вече доказани мениджъри при управление на големи инфраструктурни проекти за неколкостотин милиона евро. Тези средства ще бъдат компенсирани от правилното управление на проекта, смята Дончев. Той обясни, че в момента се търсят механизми за финансиране на заплащането на тези мениджъри със средства по европейски програми, което може да отнеме време. Причината е, че този тип сътрудничество между страна членка на ЕС и международните институции е без прецедент, поясни министърът.

Вземайте пример

Освен международните експерти в работните групи, които ще управляват проектите, се предвижда и участието на български специалисти. Те ще координират работата със и между националните институции. Паралелно с това те ще трупат опит и умения, с които ще трябва сами да управляват проекти след края на настоящия програмен период. Именно дотогава ще действат по тази схема, поясни Дончев. От изказването му стана ясно, че външни експерти ще управляват не повече от 10-15 проекта.

Резултати

Паралелно с плановете си за искане на техническа помощ от СБ и ЕИБ Дончев представи и резултатите от изпълнението на оперативните програми към 1 септември тази година. Над 7.7% от парите по европейските програми, предназначени за България, са реално изплатени, показва отчетът му. Усвоените суми възлизат на над 662.9 млн. EUR. Най-висока е усвояемостта по Оперативна програма "Оперативен капацитет", където са изплатени 22.65% от предвидените средства, или 40.9 млн. EUR. По Оперативна програма "Конкурентоспособност" са усвоени 18.9% от предвидените европари, или 213.3 млн. EUR.

Христо Ласков

► Искаме българските експерти да се поучат от опита на международни специалисти, за да могат да управляват по-качествено бъдещи проекти, коментира Томислав Дончев

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

Премиерът и опозицията се скараха за европейските приоритети

Пет са основните области в които ще се съсредоточи правителството при работата по стратегия „Европа 2020“

Премиерът Бойко Борисов и опозицията в лицето на БСП и ДПС се скараха за приоритетите по време на белгийското председателство на ЕС и стратегията „Европа 2020“. Повод за това стана докладът, който премиерът трябваше да представи пред Народното събрание и който беше остро

критикуван от опозицията като прекалено „формален“. Споровете стигнаха до цветни реплики.

Вечните приоритети

Основен приоритет на управляващите е ефективното усвояване на еврофондовете, се казваше в доклада. „Налице е подобряване на усвояването на средства по всички европейски програми“, коментира Борисов. Според данните от началото на годината до август са усвоени 650 млн. EUR. по европейски програми, а година по-рано сумата е

била 94 млн. EUR. Другите важни области са сигурността на енергийните доставки и развитието на нови технологии, както и прилагането на стратегията за съдебна реформа и подготовката на нов наказателен кодекс.

Това го знаем

В доклада се припомнят целите на страната до 2020 г. като повишаване на заетостта, намаляване на емисиите на парникови газове с 20%, увеличаване на дела на енергията от ВЕИ с 16%, подобряване на енергийната ефективност с 25% и повишаване на инвестициите в научноизследователска дейност до 3% от БВП. Според лидера на БСП Сергей Станишев целите, които си поставя кабинетът, са прекалено амбициозни, а приоритетите не трябва да бъдат формални. Борисов репликира, че реакцията на опозицията е продиктувана от оценката на рейтинговата агенция Moody's, която във вторник даде положителна перспектива на България. „Знам, че това ви дразни. Вие сте свикнали да има спрени еврофондове“, заяви Борисов.

► Бойко Борисов обвини депутатите от БСП, че пият кафе, вместо да работят

СНИМКА МАРИНА АНГЕЛОВА

Рагослава Димитрова

Пари

Дискусионен форум

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ПЕРСПЕКТИВИ ПРЕД ЗАСТРАХОВАНЕТО В БЪЛГАРИЯ

16 септември 2010 г.,
9:30 ч.,
Гранд Хотел София,
зала Триадница 1

► Докога автомобилното застраховане ще е двигател на българския пазар

► Ще се свие ли още пазарът след въвеждането на косвен данък от 2%

► Готови ли са компаниите за новите европейски регулаторни рамки - Директива Платежоспособност II

► Застраховане на финансови рискове

За информация и регистрация:
02/ 4395 848, 02/ 4395 850 или e-mail: mvarbanova@pari.bg и <http://events.pari.bg>

С подкрепата на:

coface BULGARIA

Your trade risks, under control

Армеец

Медийни партньори:

econ.bg

EBF

INSURANCE BG

Плащанията за бизнеса по "Конкурентоспособност" се увеличиха ударно

► През септември най-накрая ще стартира процедурата за предоставяне на консултантски услуги за фирми в затруднение, казва директорът на ИАНМСП Марияна Велкова

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

За последните 8 месеца бизнесът е получил два пъти повече в сравнение с изплатените суми за последните три години

Средствата, които е получил бизнесът от Оперативна програма "Конкурентоспособност" (ОПК) за първите осем месеца на годината, са 13.6 млн. лв., което представлява ръст от 107.7%, но не на годишна база, а в сравнение с изплатеното през периода от 2007 до 2009 г. Това отчитат от Изпълнителната агенция за насърчване на малките и средните предприятия (ИАНМСП), която е междинно звено по програмата.

Плащанията само по първата ос на ОПК - "Развитие на икономика, базирана на знанието, и иновационни дейности" - отчитат ръст от 417%, като за периода януари - август реално разплатената сума е 1.7 млн. лв. По втората ос, за която отговаря ИАНМСП - "Повишаване на ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда", увеличението е 91.5% и за осемте месеца изплатените пари са 11.9 млн. лв.

Новите проекти

От началото на годината досега стартира приемът на проекти по пет схеми, като към момента са приети общо 607 проектопредложения. Основната част от тях - 599, са по схемата за технологична модернизация в малки и средни предприятия, което беше 30% над очакванията. С пет проекта се кандидатства за субсидии за стартиращи иновативни предприятия, а три са за технологична модернизация на големи предприятия. Към момента няма подадени проекти по схемата за международно признати стандарти и тази за развитие на клъстерите. В същото време по досега одобрените проекти вече около 100 бенефициента са се отказали от субсидии.

Новите схеми

През септември трябва да бъде даден старт на нови две схеми. Най-накрая трябва да тръгне дълго чаканата процедура за предоставяне на консултантски услуги за предприятия в затруднение, по която ще се отпуснат близо 2 млн. лв. Освен нея ще стартира и процедурата за създаване и развитие на бизнес инкубатори, по която са заложени 35.2 млн. лв.

Дарина Черкезова

Чуждестранните инвестиции замръзват до края на годината

Инвеститорите очакват раздвижване едва през 2011 г., и то плавно

Инвестиционната активност в страната няма да се подобри до края на годината, показва проучване на Индекса за инвестиционния сантимент (Investment Sentiment Index) - GS Research&InvestNet.bg. Проучването е проведено сред професионални и институционални инвеститори, както и представители на неправителствени организации. А очакванията им са, че инвестициите ще останат почти без промяна или леко подобрене до края на годината и постепенно подобряване през следващата година.

Представители на чужди компании коментират, че има още неща, които трябва да се изчистят, за да се привлекат инвеститори. Според тях само по-ниските данъци не стигат, трябва да се подобри инфраструктурата, администрацията, здравеопазването.

Механизъм

Пилотното проучване измерва индекс на инвестиционния сегмент, който отразява нагласите и очакванията на инвеститорите.

За третото тримесечие този индекс е 46.64 пункта. Това е малко под средното ниво (индексът е в диапазон от 0 до 100 пункта).

Магнит за големите и богатите

Най-атраaktivният регион за инвестиции в страната е Западна България, показват данните на Investnet.bg. Инвеститорите определят като най-привлекателен сектора на енергетиката.

Това се подкрепя и от данните на БНБ, според които най-много инвестиции от началото на годината са направени в сектора "Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия, газообразни горива и вода", а на второ място се нареждат инвестициите в недвижими имоти.

Нотка оптимизъм

Преките чуждестранни инвестиции и портфейлните инвестиции може да се раздвижат едва през следващата година. За този период инвеститорите са по-оптимистично настроени.

Преди месец президен-

ът на Investnet.bg обясни, че е много сложно да се прогнозира с точност как ще се развият чуждестранните инвестиции в страната. Той обаче вижда и нещо положително, а именно това, че някои сектори растат в момента. Един от секторите, които се развиват добре, е ауто-сорсингът.

Някои фирми вече изнасят бизнеса си от Индия например. Според Василев, когато един го направи, го правят и други, а това може да се отрази положително на страната ни. Въпреки това положението не е розово, защото компаниите, които имат възможност за по-сериозни инвестиции в момента, са банките и енергийните дружества.

Първите обаче не инвестират, защото компаниите майки имат финансови затруднения и са ограничили тази дейност.

Цифрови доказателства

В края на първото полугодие преките чуждестранни инвестиции намаляха със 78% спрямо същия период на миналата година.

Стойността им в края на

юни е 358.5 млн. EUR., а в края на същия месец на 2009 г. те са бяха 1.616 млрд. EUR., показаха предварителните данни на Българската народна банка. Спрямо първото тримесечие има леко повишение - в края на юни чуждите компании са вложили със 145.5 млн. EUR повече. Това обаче не компенсират общия спад, както и негативната инвестиционна перспектива,

-5.7
ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ

-11.7
ТЪРГОВИЯ И РЕМОНТ

-9.9
ФИНАНСОВО ПОСРЕДНИЧЕСТВО

Найденов препоръча на училищата да купуват храни "Стара планина"

От 15 септември започват проверки на храните в училищата

От 15 септември ще бъдат проверявани храните в детските градини и училищата, обеща министър Мирослав Найденов. Освен качеството на храните ще се проверяват и хигиенните условия. Проверките ще се провеждат от съвместна работна група на министерството на земеделието и здравното ведомство. "Масова практика е да се купуват най-евтините неща и подрастващите да ядат некачествена храна", коментира земеделският ми-

нистер Мирослав Найденов. По думите му дали детските градини ще купуват храни по стандарта "Стара планина", или ще купят изделия, отговарящи на новите критерии, е техен избор.

Държавна регулация

Предвижда се да бъде създадена наредба, която да наложи минимални изисквания за качеството на храната в детските градини и училищата. Изготвянето на минималните стандарти за хранене ще доведе до известно повишаване на таксите за детските градини. "За храната ще плащат родителите, а не държавата", уточни още

Найденов. По думите му целта на въвеждането на стандарта е в менюто на децата да влезе минимална хранителна стойност.

Контролни органи

Агенцията по безопасност на храните ще започне работа на първи януари следващата година, потвърди отново Найденов. Тя ще извършва контрол върху безопасност на храните. В момента се изготвя закон, който да обслужва дейността ѝ. В състава на новосъздадения контролен орган ще влизат 4 работещи в момента звена. Създаването на агенцията става с помощта на Министерството на

здравеопазването, подчерта Найденов. Обединението на различните работещи структури ще доведе до съкращаване на приблизително 400 работници. Ще бъде редуциран и броят на работещите лаборатории.

"В момента има около 100 действащи ветеринарни лаборатории, за които няма необходимия капацитет, заяви Найденов. По думите му съкратеният персонал ще бъде основно от обслужващия персонал и дублиращите се звена. Парите на новото звено ще бъдат предвидени в националния бюджет за следващата година.

Николема Цветкова

► "Създаването на закон за Агенцията по безопасност на храните ще нанесе поправки върху 23 действащи нормативни бази", заяви Мирослав Найденов

СНИМКИ МАРИНА АНГЕЛОВА

Размер на преките чуждестранни инвестиции в различните сектори в края на второто тримесечие, в МЛН. ЛВ.

2.4

СЕЛСКО, ЛОВНО И ГОРСКО СТОПАНСТВО

30.9

ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ

85.5

ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ, ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА И ВОДА

16.7

СТРОИТЕЛСТВО

28.5

ХОТЕЛИ И РЕСТОРАНТИ

9.2

ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И СЪОБЩЕНИЯ

35.1

ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ, НАЕМОДАТЕЛНА ДЕЙНОСТ И БИЗНЕС УСЛУГИ

46.3

НЕКЛАСИФИЦИРАНИ

която тегне над страната.

А не трябва да се забравя и че малка страна като България се влияе и от действията на една голяма компания. Ако се погледнат сумите, които са вложени миналата година, и тези, които са инвестирани сега, изводът е, че малките размери на инвестициите са плод на действията на няколко големи компании, а не на сериозно раздвижване.

Рагослава Димитрова

Факти Страните, които изтеглят капитали

► Според данните на централната банка някои страни изтеглят капиталите, които преди определен период са инвестирани в страната.

Тези страни са:

► Австрия
► Холандските
Антили

Държавите, които инвестират най-много:

► Холандия
► Русия
► САЩ

“Автомагистрали” пак ще поддържа магистрала “Тракия”

Дружеството единствено подаде оферта в Агенция “Пътна инфраструктура”

Държавното дружество “Автомагистрали” е на път и тази година да спечели обществената поръчка за поддръжка и аварийни ремонти на магистрала “Тракия”. Въпреки че и други купиха тръжна документация, компанията е единствената, подала оферта в агенцията за пътна инфраструктура.

Договор

Процедурата обхваща трасето на магистрала “Тра-

кия” между София и Стара Загора, пътна връзка с магистрала “Марица” и осветлението на тунел “Траянови врати”. Подизпълнители ще са “Трейс Груп Холд”, “Пътностроителна техника” и “Интегрирани пътни системи”. Днес ще бъдат отворени офертите за магистрала “Хемус”, също поддържа на към момента от “Автомагистрали”.

Срокове

Новост в процедурите е подписването на 4-годишни вместо досегашните 1-годишни договори за пътна поддръжка. Удължаването на срока стана по

предложение на Браншова камара “Пътища” с цел да се насърчат инвестициите в ново оборудване. Техниката у нас не е достатъчно и е далеч от нивото на най-модерните машини в Европа, призна Румен Йовчев, член на управителния съвет на камарата. Подсигуряването на 4-годишен договор за пътна поддръжка ще вдигне и цената на “Автомагистрали” при евентуална продажба. Наскоро министърът на регионалното развитие Росен Плевнелиев съобщи, че има вероятност дружеството да влезе в списъка за раздържавяване.

Рагостина Маркова

Евросубсидиите за туризъм и ВЕИ са най-атрактивни

1834 проекта за 795 млн. лв. са подадени по „селската програма” през тази година

Общо 1834 са кандидатите за субсидии от Програмата за развитие на селските райони (ПРСР) за развитие на селските райони (ПРСР) за прием за 2010 г., който приключи на 31 август, съобщиха от Държавен фонд „Земеделие” (ДФЗ). Проектите са на обща стойност 795 млн. лв.

Най-атрактивно

Най-голям интерес са предизвикали мерките, по които се субсидират инвестиции в областта на туризма и възобновяемите енергийни източници, обобщават от ДФЗ. Подадените проекти в това направление предвиждат предимно изграждане на къщи за гости и фотоволтаици.

Висок интерес е отчетен и във връзка с възможността да се получат средства по Европейски план за икономическо възстановяване (ЕПИВ). Проектопредложенията по ЕПИВ са свързани с управлението на водите, инвестиции във възобновя-

► Плащанията по Програмата за развитие на селските райони вече са 1.1 млрд. лв., съобщи изпълнителният директор на фонд “Земеделие” Калина Илиева

ема енергия, повишаване на конкурентоспособността на млечните ферми и др.

Новите схеми

Отворен по график остава приемът на проекти по Мярка 141 „Подпомагане на полупазарни стопанства”, който продължава до 30 септември 2010 г., както и по Мярка 142 „Създаване на организации на производители” - до 17 декември.

През септември предстои отваряне на нови 4 мерки от програмата - 111 „Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания”, 313 „Насърчаване на туристическите дейности”, както и двете общински 321 и 322 „Основни услуги за населението в селските райони” и „Обновяване и развитие на населените места”.

Дарина Черкезова

► Проекти и субсидии

Мярка	Брой подадени проекти	Инвестиционна стойност	Субсидия
Мярка 121 „Модернизиране на земеделските стопанства”	330	103.5 млн. лв.	73 млн. лв.
Мярка 123 „Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти”	159	304.7 млн. лв.	152 млн. лв.
Мярка 141 „Подпомагане на полупазарните стопанства”	422	6.2 млн. лв.	6.2 млн. лв.
Мярка 223 „Първоначално залесяване на неземеделски земи”	20	3.1 млн. лв.	3 млн. лв.
Мярка 226 „Възстановяване на горския потенциал и въвеждане на превантивни дейности”	30	4 млн. лв.	3.8 млн. лв.
Мярка 311 „Разнообразяване към неземеделски дейности”	217	100 млн. лв.	67.6 млн. лв.
Мярка 312 „Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия”	656	6 277 млн. лв.	180.5 млн. лв.

Социално слаби и онкоболни дължат милиони за данъци и осигуровки

Пловдивчанин, болен от рак, е собственик на 17 фирми с 30 млн. лв. дългове

Пловдивчанин, който е с онкологично заболяване, е собственик на 17 фирми с огромни данъчни задължения, съобщиха от НАП. Той дължи 29.556 млн. лв. данъци и осигуровки. Друг беден българин притежава 11 дружества със задължения за близо 12.4 млн. лв. И двамата са много популярни в Пловдив именно с факта, че срещу определена сума на тяхно име собствениците, които са натрупали големи задължения към хазната, прехвърлят собствеността на фирмите си.

Добре забравено старо

Тази схема е много добре позната на данъчните от години. Тя се прила-

га почти във всички градове в България. След Пловдив ревизорите са засекли сходен случай и в Бургас. Там схемата е следната: двама социално слаби мъже са станали собственици на фирми със задължения от общо над 10 млн. лв. Всички случаи за прехвърляне на фирми на социално слаби и бедни граждани са предадени на прокуратурата.

Тежката гума на закона

Новата мода е многократно дължниците да прехвърлят компаниите или дяловете от тях, да сменят управителите. Заради масовата практика у нас да се продават или прехвърлят на фирми с дългове на социално слаби, малоимотни, болни или на хора от малцинствата НАП предлагат да има законодателни промени, които да забранят на физически

лица, които вече са били собственици или управители или са притежавали дялове от фирми с големи дългове да създават нови дружества.

Затвор и глоба

Ако фирма е фалирала и не заяви това в 30-дневен срок в съда, собственикът ѝ се наказва с лишаване от свобода до 3 години и глоба до 5000 лв., припомнят от НАП. Същото наказание грози и лицата, които управляват или представляват търговски дружества или кооперация. До 2 години в затвор може да влязат и собствениците на фирми, за които не са водили добросъвестно бизнеса си. Лицата, които се съгласяват да станат собственици на фирми с огромни задължения, може да загубят правата си да получават социални помощи.

Билиана Вачева

Фирмите от ЕС водят неравна битка в Китай

Катрин Аштън защитава каузата на европейския бизнес в Пекин

Китай системно нарушава обещанията да отвори пазара си за европейски компании, става ясно от годишното проучване на европейската търговска камара в страната. Документът беше публикуван по време на посещението на върховния представител на ЕС по външната политика и сигурността Катрин Аштън в Страната на коприната. Въпреки многобройните оплаквания обаче фирмите не се изтеглят от Китай.

Бягане с препятствия

В доклада на камарата се посочват редица технически пречки пред европейските инвестиции в автомобилната индустрия, строителството, застраховането, преработката на петрол, научно-развойната дейност, телекомуникациите и резервацията на самолетни билети. Например компании, които искат да получат лиценз за търговия на едро с бензин, трябва да притежават рафинерия и разрешение за внос. Друг закон обаче забранява на чуждестранните компании да държат мажоритарен дял в китайските рафинерии, а заради бюрокрация досега не е издаван лиценз за внос на чужда фирма. Държавните поръчки в ИТ сектора пък са организи-

► Върховният представител на ЕС по външната политика Катрин Аштън и премиерът на Китай ВЪН Дзябао са убедени, че трябва да има повече европейски инвестиции в страната

СНИМКИ REUTERS

рани така, че се дава значително предимство на продуктите, разработени от местни компании.

В резултат на всичко това европейските фирми миналата година са инвестирали едва 5.3 млрд. EUR в Китай. Това е по-малко от 3% от общите вложения, направени от компаниите от ЕС, се посочва в проучването.

Заради пазара

Европейските компании смятат да се оттеглят от страната заради неравните

условия за бизнес, каза Жак дьо Боасон, президент на камарата, в която членуват 1400 фирми. Въпреки това засега не се забелязва такава тенденция, тъй като компаниите са в Китай заради китайския пазар, добави той. По думите му бизнес средата там има и много предимства, които правят производството много по-конкурентно, отколкото в други страни.

Желание

Въпросът за пречките,

пред които се изправя чуждестранният бизнес в Китай, е бил поставен и от Катрин Аштън по време на срещата й с премиера ВЪН Дзябао в Пекин. „Той каза, че е наясно, че има какво още да се направи в тази посока и че има желание да се създаде среда за тези инвестиции“, посочи върховният представител на ЕС по външната политика. Според нея европейските преки инвестиции в Китай са по-малки, отколкото трябва.

Растежът отказа Словения от нови облигации

БВП може да нарасне двойно повече от прогнозите на правителството

Словения се е отказала да емитира повече държавни облигации тази година, тъй като икономиката е започнала да расте. Страната няма нужда да набира капитал на международните пазари, каза финансовият министър Франк Крижанич.

Емисионен план

Любляна смяташе да пусне на международните пазари облигации на обща стойност 4.39 млрд. EUR през тази година в сравнение с 4 млрд. EUR за 2009 г. По данни на Bloomberg през януари са били пласирани 10-годишни книжа в размер на 1.5 млрд. EUR, а през март страната е пунала петгодишни облигации за още 1 млрд. EUR.

Приходите от емисиите помогнаха на Словения да заздравя финансовата си система и да засили кредитирането след кризата. През май Крижанич каза, че страната планира пласирането на облигации, с които да финансира своя дял от мощния пакет за Гърция.

„Не планираме повече

емисии тази година, тъй като имаме достатъчно ресурс в банките“, посочи финансовият министър. Следващата вноска от помощта за Гърция ще бъде взета от наличните средства от предни емисии, обясни той.

Икономическо съживяване

През второто тримесечие на 2010 г. икономиката на Словения, която е силно зависима от износа, нарасна за пръв път от две години насам. Страната отчете увеличение на брутния вътрешен продукт от 2.2% основно благодарение на засиленото търсене на стоки в Европа.

„Резултатът беше очакван, тъй като данните за промишленото производство показваха, че растежът се ускорява и инвестициите се възстановяват“, каза Крижанич. По думите му ръстът ще продължи и резултатите през третото тримесечие също ще бъдат добри.

Правителството прогнозира 0.6% ръст на БВП през тази година. През април централната банка каза, че икономиката може да нарасне дори с 1.3%.

Погкрепа за бизнеса

Бившата югославска република планира да предостави 1 млрд. EUR държавни гаранции на фирмите, с което да ускори икономическото възстановяване. Програмата ще започне да действа през есента и предвижда осигуряването на гаранции за до 75% от стойността на всеки инвестиционен проект, уточни Крижанич.

2.5

► млрд. EUR дългови книжа е пласирала Словения досега през тази година

Брюксел подготвя забрана на голите къси продажби

Проектозаконът предвижда търговците да предоставят повече информация на регулаторите

Европейският съюз може да ограничи т. нар. голи къси продажби на акции и държавни облигации, тъй като е възможно те да доведат до системни рискове. За разлика от обикновените къси продажби, при които инвеститорите заемат финансов актив и го продават, като печелят при спад в цената, при голия вариант активът дори не се заема предварително. Търговците ще трябва да представят доказателства, че имат достъп до ценните книжа, за да могат да финализират къси сделки, събщи Bloomberg, като цитира документ на Европейската комисия.

Пионери

Забрана на голите къси продажби беше въведена за първи път през май в Гер-

мания. Канцлерът Ангела Меркел настояваше същите мерки да бъдат приложени и на европейско ниво, за да се ограничат финансовите спекулации. Френският президент Никола Саркози подкрепи идеята, като каза, че подобни сделки трябва да бъдат забранени, тъй като кризата в Гърция прави пазарите по-нестабилни.

Рискови експозиции

Проектоправилата ще задължат търговците и да информират европейските регулаторни органи в случай на „значителни експозиции в CDS (застраховки срещу фалит), свързани с дългови емисии на европейски правителства“. Това обаче няма да важи за акции на компании, които се търгуват основно извън ЕС. Правилата ще дадат правомощия на регулаторите и да налагат допълнителни изисквания за предоставяне на информация или пък временни ограничения върху късите продажби и сделките със CDS.

ЕЦБ ще продължи да подкрепя банките и след 2010 г.

Прогнозите за икономически растеж и инфлация в Европа бяха повишени

Европейската централна банка (ЕЦБ) ще запази мерките за спешно кредитиране на трезорите и след края на 2010 г. Решението е провикано от опасността за икономиката в еврозоната заради възможността от нова рецесия в САЩ, заяви председателят на ЕЦБ Жан-Клод Трише.

Финансово рамо

Централната банка ще продължи да предоставя неограничени седмични и месечни заеми поне до 18 януари. Тя ще предложи и тримесечни кредити през октомври, ноември и декември при лихва, обвързана с основната лихва на ЕЦБ за срока на кредита. Лихвеният механизъм е чисто „техническа“ промяна, която не дава абсолютно никакъв сигнал за политиката,

която ЕЦБ смята да следва, подчерта Трише. Банката беше обещала да осигурява на трезорите неограничен ресурс най-малко до 12 октомври.

ЕЦБ реши и да запази основната лихва непроменена на 1% за 17-и пореден месец, стана ясно след заседанието на управителния съвет в четвъртък. Ставката показва, че не се планира скорошно затягане на паричната политика, обясни Трише.

Ревизия

Централната банка ревизира прогнозата си за икономическия растеж. БВП в еврозоната ще се увеличи с 1.6, а не с 1%, както се очакваше по-рано. През 2011 г. икономиката ще нарасне с 1.4% спрямо прогнозираните по-рано 1.2%. „Последните икономически данни за еврозоната са по-добри, отколкото се очакваше“, обясни Трише. По думите му възстановяването би трябвало да продължи с умерени темпове и

► ЕЦБ не планира скорошно затягане на паричната политика, каза председателят ѝ Жан-Клод Трише

занапред, но несигурността все още остава.

ЕЦБ повиши и очакванията си за инфлацията през тази и следващата го-

дина с 0.1 процентен пункт. Според новата прогноза цените ще нараснат с 1.6% през 2010 г. и с 1.7% през 2011 г.

Резултат „ФеърПлей“ продаде 54 апартамента през юли и август

Фондът за имоти „Феър-Плей Пропъртис“ АДСИЦ е сключило 54 нови договора за продажба на апартаменти във ваканционното селище „Санта Марина“

в Созопол. Според съобщение на компанията до инвеститорите на БФБ от началото на предлагането в комплекса компанията вече е продала 1000 имота. Клиент № 1000 на дружеството е московчанката Светлана Сергеевна. Хилядната продажба е отчетена в последния ден на август. Вчерашната сесия на фондовата борса донесе

9.38% ръст на книгата на „ФеърПлей Пропъртис“. По позицията на фонда за имоти беше сключена една сделка, в която 445 лота смениха собственика си. Цената на затваряне се повиши до 0.35 лв. за акция. Основен акционер в компанията е „ФеърПлей Интернешънъл“ АД, което е собственик на 66.9% от капитала.

КОМПАНИИ И ПАЗАРИ

Рекламтор:
Мирослав Иванов
mivanov@pari.bg
тел. 4395-867

Реклама:
Станислава Атанасова
satanasova@pari.bg
тел. 4395-851

“Захарни заводи” пуска бранд за здравословните храни

Марката “Орбис фуудс” се цели в по-високия ценови сегмент

“Захарни заводи” АД пуска нов бранд, под който ще се опита да навлезе на пазара на здравословни храни. На него компанията ще оперира под марката “Орбис фуудс”. “Продуктите от тази линия ще се произвеждат от завода ни за захарни изделия, като идеята е да се наложим на пазара на здравословни храни”, обясни за в. “Пари” Валентина Ралева, изпълнителен директор на “Захарни заводи” АД. По думите ѝ няма да има реструктуриране на дейности в групата или отделяне на производства в други дружества.

Представяне

Новата продуктова линия на горнооряховския комбинат е била представена на среща с дистрибутори на захарни изделия. Мажоритарните собственици на комбината Руси Данев и Георги Узунов са представили новите си виждания за развитието на продуктите и маркетинговите активности през следващите 12 месеца, обясняват от компанията на специализирания сайт orbisfoods.bg. Продуктите от новата марка “Орбис фуудс” ще са насочени изцяло към средния до висок потребителски сегмент.

“Ще запазим и съществуващите познати продукти, където също направихме подобрения”, твърди Валентина Ралева. “Все още не е ясна точната маркетингова политика, по която ще се налага новата марка”, каза още тя. На въпроса защо тази информация не е обявена пред инвестиционната общност, шефката на завода заяви, че ръководството на компанията не

▶ “Захарни заводи” ще прогължи да произвежда и съществуващите познати продукти резенки и локум

СНИМКА БОБИТОШЕВ

е сметнало това за важна информация.

Отчет

Според консолидирания отчет на “Захарни заводи”, предаден на БФБ, продажбите на дружеството са се понижали с 3% на годишна база и за първите шест месеца на тази година са 41.5 млн. лв. Общите приходи на комбината са 41.8 млн. лв., което е със 7% по-малко спрямо съпоставимия период на миналата година.

Компанията излиза на загуба от 1.6 млн. лв. в края на юни тази година. Понижението на финансовия резултат е 210% на годишна база, тъй като за първите шест месеца на миналата

година заводът беше на печалба от 1.4 млн. лв. “Загубата се дължи на звеното, свързано с производството на бяла захар, тъй като това е най-губещият ни сегмент”, обясни Валентина Ралева. Според нея това е така, защото в световен мащаб цените на суровата захар се повишиха, а в същото време у нас цената на бялата рафинирана захар се понижи.

През полугодieto на миналата година “Захарни заводи” отчете печалба благодарение и на финансиране от правителството, което в края на юни 2009 г. беше за 1.83 млн. лв. Тази година средствата в тази графа са едва 202 хил. лв. “Приходите от прави-

” **Производството на бяла захар е най-губещият ни сегмент, защото в световен мащаб цените на суровата захар се повишиха, а в същото време у нас цената на бялата рафинирана захар се понижи**

Валентина Ралева,
изпълнителен директор
на “Захарни заводи” АД

телството през миналата година бяха свързани с реструктуриране на захарния пазар в Европа и нашия отказ от квота за сурова захар”, добави Валентина Ралева. По думите ѝ това е било финансиране по конкретен проект и с еднократен ефект.

Очаквания

“Не очакваме промяна на пазара на бяла захар и там ще продължим да трупаме загуба”, е прогнозата на Валентина Ралева за оставащите месеци от 2010 г. По думите ѝ продукцията на завода е с висока себестойност, а цените на крайния продукт едва ли скоро ще се повишат. “Опитваме се да компенсираме от дру-

ги дейности - производството на спирт, захарните изделия, където продажбите вървят добре, както и от завода за опаковки”, твърди Ралева. Според нея комбинатът ще запази - като има вероятност и малко да увеличи - загубата заради ситуацията на пазара на бяла захар.

Последната сделка с книгата на “Захарни заводи” е от 1 септември, когато 100 лота смениха собственика си на цена 1.55 лв. за акция. Капитализацията на компанията е почти 13 млн. лв.

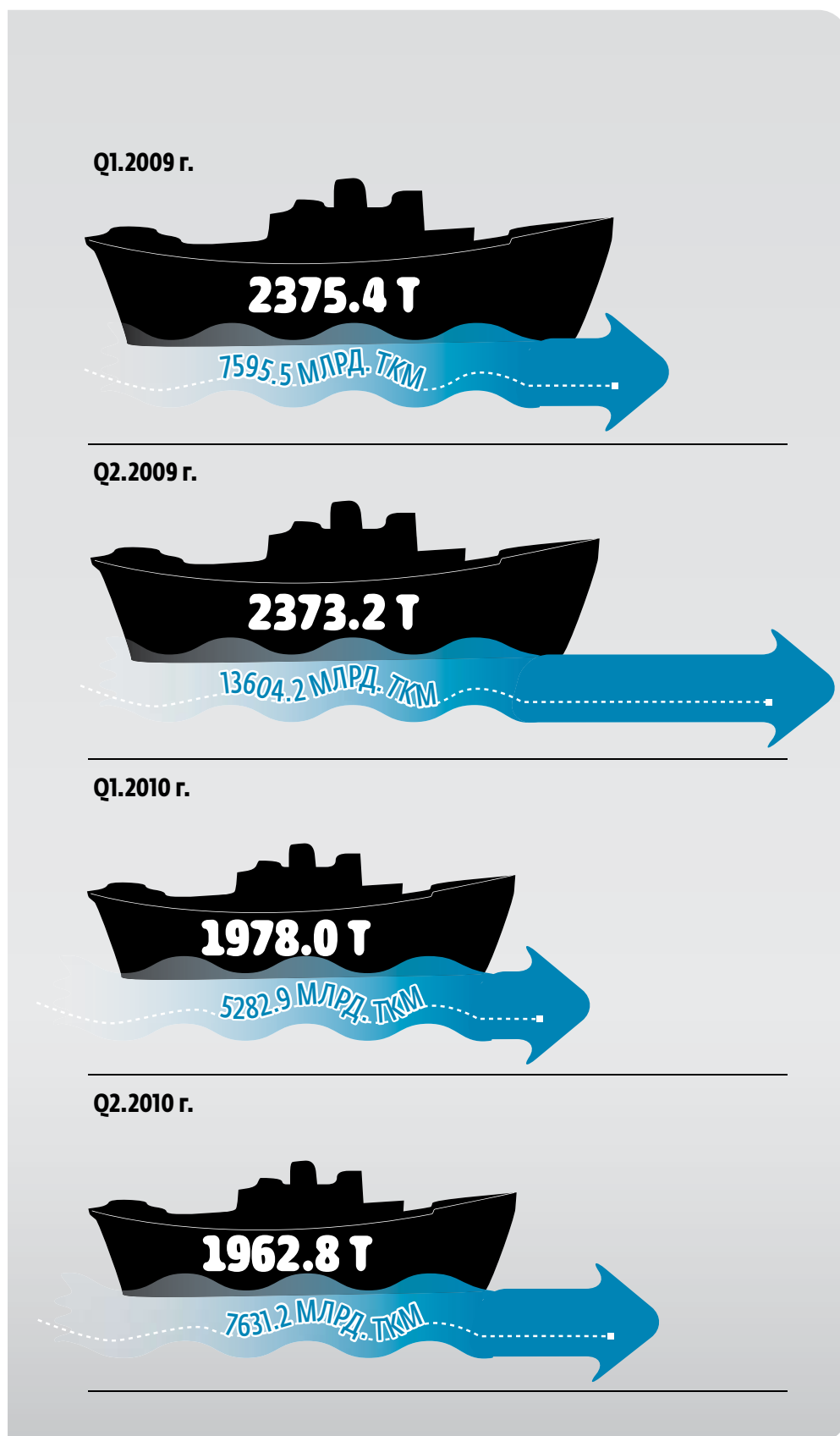
Атанас Христов

41.8

▶ млн. лв. са общите приходи на компанията за първите шест месеца на тази година, като се понижават със 7% спрямо същия период на 2009 г.

Написаното не е препоръка за сделки с ценни книжа.

Икономическата криза пр да притиска спедиторския

Мнение Драгомир Кочанов, изпълнителен директор на "Българско речно плаване"

Има повишаване на товарооборота, но за сметка на цените

” С оптимизиране на разходите може да се оцелее в свития пазар

От началото на годината се забелязва повишаване на работата на тонкилометър, но маржовете са много малки. За първите шест месеца на годината сме превозили близо 1.5 млн. тона, това е нарастване с близо 1.5% спрямо същия период на 2009 г. Ние сме много гъвкави, оптимизирахме разходите си и затова успяваме да се справим добре на свития пазар. Работи се на по-дълги международни дестинации и изключително малко на българския пазар.

Превозът на суровини за България е спаднал с приблизително 20%. От страната почти нищо не се изнася, само зърно и торове. При експорта няма промяна спрямо товарооборота за първите шест месеца на миналата година. Ние намерихме оптимални за нас товари, които да обслужваме, така че да можем да покриваме разходите си. Забелязва се нотка на спокойствие при клиентите. Последното тримесечие е най-силно при нас, затова очакваме 2010 г. да е по-добра от предходната година.

Красимир Лалов, зам. председател на Съюза на объединенията в автомобилния транспорт

Товарите, които превозваме, не търпят високи цени

” Близо 60% от превозите се извършват от фирми в сивия сектор

Ние превозваме нискостойностни продукти. Нито стоките, които се внасят, нито предназначения за износ търпят по-високи цени. Не може да се печели от експорт на вино, скрап, зеленчуци и роли хартия. От началото на годината вносът е силно редуциран, а стоките, които влизат в страната, 80% са от Китай. Износът е насочен предимно към Казахстан и бившите съветски републики. В момента превозваме стоки на цена 1.2 лв. за километър. При другите европейски страни стойността на услугата е близо 1.8 EUR на километър.

Освен от общия спад на товарооборота ситуацията се усложнява от факта, че близо 60% от превозите се извършват от фирми в сивия сектор. Пазарът много се подбива от превозите за собствена сметка, които много често извършват нерегламентирани курсове. Те няма как да бъдат и проверявани, защото не фигурират в регистрите като превозвачи. Единствената възможност да се задържиш на транспортния пазар в момента е да имаш съпътстващ бизнес, който да дотира част превозните дейности.

Единствено железопътният транспорт отчита повишение на товари

Финансовата криза продължава да задушава спедиторския бранш и надеждите за стабилизиране поне засега остават напразни. Това показват данните от националната статистика за второто тримесечие на 2010 г. За периода от април до юни тази година компаниите от бранша са превозили 5% по-малко товар спрямо същия период на 2009 г. Спадът при извършената работа на тонкилометър е още по-драстична - близо 28%.

Въпреки негативните данни все пак има някакво раздвижване в сектора. На месечна база второто три-

месечие е далеч по-добро от периода януари - март 2010 г. Количеството на превозените товари нараства с 33.4%, а извършената работа на тонкилометър се покачва с 32% спрямо периода януари - март. Това обаче едва ли радва особено спедиторите, тъй като по принцип първото тримесечие е слабо заради студеното време и тежката зима.

От Националното сдружение на българските спедитори твърдят, че данните в статистиката са спекулативни и силно завишени. "Компаниите от сектора не усещат да има толкова

голямо увеличение за второто тримесечие, каквото отчита НСИ", каза Георги Минчев, председател на сдружението. Според него увеличението е не повече от 10%. Това на практика означава, че няма почти никакво раздвижване в сектора в сравнение със зимните месеци, когато е мъртвият сезон за спедиторите.

Сухопътни превози

Намаляване на превозените стоки се наблюдава във всички видове транспорт. Чрез сухопътен превоз са преминали 21.228 млн. тона товар, което е с 3.6% по-малко в сравнение с второ-

то тримесечие на 2010 г. В същото време извършената работа на тонкилометър се увеличава със 17.3%. На тримесечна база обаче товарооборотът бележи ръст в размер на 37.8%.

"Много успешни са първите шест месеца на годината за железопътния транспорт", коментира Георги Минчев. По думите му след сключването на договори с австрийски компании частните жп превози са постигнали ръст от 25% спрямо миналата година. БДЖ отчита близо 5 млн. лв. повече приходи спрямо първоначалните финансови прогнози за шестмесе-

чието, казаха от държавния превозвач. Има повишаване и на сключените договори за извършване на товарни превози. В момента пазарният дял на "БДЖ - Товарни превози" е 82%. От компанията признават, че има отлив на клиенти, но той се дължи на общия спад на търсенето.

По вода

Превозените товари от водния транспорт през второто тримесечие на 2010 г. са със 17.9% по-малко спрямо същия период на миналата година. Данните за извършената работа сочат, че спадът е над 43%, съпоста-

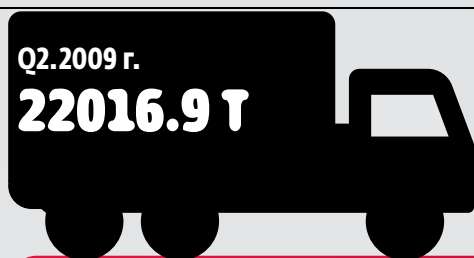
вено с второто тримесечие на 2009 г.

Товарооборотът в периода април - юни е приблизително еднакъв с количеството превозени стоки през предходното тримесечие - 1.962 млн. т, показват данните на НСИ. Извършената работа в тонкилометри обаче се увеличава с 44.5% спрямо предходното тримесечие и достига 7.631 млрд. ткм. Ръстът на извършената работа се дължи на увеличението с 1961 км средно превозно разстояние при морския транспорт. Данните на НСИ за товарооборота обхващат морския и речния транспорт.

Одължава и бранш

5002.6 МЛРД. ТКМ

4540.2 МЛРД. ТКМ

4562.9 МЛРД. ТКМ

5323.5 МЛРД. ТКМ

те на годишна база

“Индексите през лятото са по-ниски, но през последните шест месеца отчитаме раздвижване”, коментира Христо Донеv, изпълнителен директор на Параходство “Български морски флот”. По думите му пазарът се съживява към средата на септември, затова е рано да се прогнозира как ще завърши годината.

Карго

Официални данни на статистическия институт за превозените товари чрез въздушен транспорт няма. Според сдружението на спедитори се наблюдава

пренасочване на товарооборота от българските летища към авиопортовете в Букурещ и Гърция. Спад в превозените товари се наблюдава основно при софийския аеропорт. “Българските летища работят по-бавно и затова не са конкурентоспособни на съседните ни страни”, коментира Георги Минчев. Според него промените в работата на митницата не са адекватни, което затруднява работата на превозвачите.

Министерството на транспорта изготви стратегия за отдаване на концесия на карготерминалите в София и Пловдив. Но

засега няма намерени инвеститори, затова държавата продължава да издържа товарните терминали.

Въпреки незадоволителните резултати периодът април - юни показва първите признаци за раздвижване на спедиторските услуги. Компаниите с мъка успяват да задържат обемите от миналата година, която се води за слаба в областта на спедицията. Но окуражаващите данни за износа дават основание на фирмите да смятат, че краят на потъването е близо. Което едва ли ще се случи преди началото на следващата година.

Николема Цветкова

“Девня цимент” започва строителство за 500 млн. лв.

Циментовият производител възобнови проекта си за модернизация след 2-годишно отлагане

Над 500 млн. лв. ще бъдат вложени в строителство и модернизация в циментовия завод в Девня, съобщиха от “Девня цимент”. Инвестицията е сред най-големите у нас за последните 20 години. Строителството започва скоро и ще приключи през 2012 г.

Ползи

Планирани са реконструкция и модернизация на инсталацията за клинкер и цимент, като ще бъде въведен т.нар. сух способ на производство. След реконструкцията се очаква производственият капацитет на предприятието да надмине 3 млн. тона цимент годишно при сегашен малко над 2

млн. тона. От дружеството очакват модернизацията да допринесе за енергийната ефективност, да улесни употребата на алтернативни горива и да доведе до значително по-ниски нива на емисии въглероден диоксид, както и да подобри безопасността на труда.

Отлагане

Строителството на новия завод започва след 2-годишно отлагане. Първата копка бе направена от министър Петър Димитров в края на юни 2008 г., а новата производствена линия трябваше да влезе в експлоатация тази година. Действително се наложи забавяне на строителството заради кризата, но намеренията ни за инвестиции са сериозни и в крайна сметка ще реализираме проекта, уточниха от “Девня цимент”. За главен изпълнител на строителните работи е избрана

австрийската компания “Щрабаг” в консорциум с китайската СВМІ. Договорът за строителство е подписан на 6 август.

Собственост

Дружествата “Девня цимент” и “Вулкан Цимент” са част от “Италчемени груп” - петия по големина производител на цимент в света. Към момента групата е най-големият производител на цимент у нас с производствен капацитет от 2.5 млн. тона годишно. За изминалите 10 години “Италчемени груп” е инвестирала у нас над 400 млн. лв. Групиранката осигурява над 500 директни работни места, както и 1500 индиректни - подизпълнители, работещи на територията на заводите. Заводите “Девня” и “Вулкан” имат над 50-годишна дейност в България.

Рагостина Маркова

▶ Над 3 млн. тона цимент годишно ще произвежда “Девня цимент” след модернизацията
СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

Слаб интерес за ремонта на пътищата в три общини

Изпълнителят трябва да бъде избран в рамките на 45 дни

По два кандидата за зимно поддържане и текущ ремонт на пътищата в общините Русе, Ямбол и Шумен се явиха на конкурсите, организирани от Агенция “Пътна инфраструктура”.

Победителят трябва да стане ясен в рамките на 45 дни, като в този период трябва да бъдат отворени и ценовите предложения. Най-ниската предложена цена е критерият, по който комисия ще определи изпълнителя.

Ямбол

Консорциум “Пътно сдружение Ямбол” ще се конкурира с дружество “Дианополи” за спечелването на обществената поръчка. Фирмите “Пътстрой-Карнобат” и “Хидрострой” участват в обединението “Пътно сдружение Ямбол”. А “Дианополи” се състои от компаниите “ПСИ-Мостинженеринг”.

Шумен

Обединение “РПМ-Шумен” и консорциум “Пътно поддържане 2010” са подали технически оферти за извършването на ремонта и зимното почистване на градската пътна мрежа. “РПМ-Шумен” обединява

фирмите “Пътища”, “Барс” и “Пътно поддържане Нови пазар”. Те ще се конкурират с “Хидрострой” и “Престиж комерс”, обединени в “Пътно поддържане 2010”.

Русе

Общи пет фирми, обединени в консорциум, ще се състезават за зимното почистване и ремонтите на дунавския град. “Пътинженеринг”, “Пътно поддържане-Русе” и “Пътно поддържане-Бяла” влизат в обединение “Пътно поддържане Русе 2010”. В конкурса участва и дружество “Пътно поддържане Русе”, в което са включени фирмите “М-Транс” и “Автомобили-Черно море”.

Пенсионните фондове си прехвърлиха близо 60 млн. лв.

Над 55 хил. осигурени лица са сменили осигурителната си компания

Осигурените лица са прехвърлили общо 58.5 млн. лв. в различните пенсионни фондове през второто тримесечие, показват данните на Комисията за финансов надзор. Увеличението спрямо периода януари - март тази година е 65.7%, което е 23.2 млн. лв. повече. Прехвърлените средства между универсалните фондове са 38 млн. лв., в професионалните са 8.4 млн. лв., а в доброволните - почти 12.1 млн. лв.

Обобщените данни за шестмесечието показват, че прехвърлените средства от един фонд в друг достигат 93.75 млн. лв. Между универсалните фондове са трансферирани 64.5 млн. лв., а между професионалните схеми - 15.9 млн. лв. Прехвърлените пари между доброволните пенсионни фондове са 13.4 млн. лв.

Работещи

Данните на финансовия надзор показват, че за април - юни 55 036 осигурени лица са променили фонда

си за допълнително пенсионно осигуряване. Повишението на тримесечна база е 41.4%. Според данните на КФН през първото тримесечие 38 927 осигурени са сменили пенсионния си фонд. При УПФ от възможността за промяна са се възползвали 42 697 души, в доброволните схеми броят е 8716 осигурени. Най-малко са променили участието си в професионалните фондове, където от възможността са се възползвали 3623 лица.

Обобщените данни за първите шест месеца на 2010 г. показват, че 93 963 осигурени са променили участието и са прехвърлили средства от индивидуалните си партии.

Активи

Към 30 юни 2010 г. пенсионноосигурителните дружества управляват активи за 3.45 млрд. лв. Увеличението на показателя е 29.5%. В края на юни миналата година балансовите активи на дружествата бяха 2.66

млрд. лв.

Според данните за инвестициите на компаниите близо 25% от тези активи са инвестирани в акции, права и дялове. В рисковите финансови инструменти са вложени 854.3 млн. лв., което е 100% увеличение на годишна база. Инвестициите на пенсионните дружества в банкови депозити отчитат 16.4% ръст на годишна база и в края на полугодieto на тази година са 682.3 млн. лв. Към 30 юни 2010 г. в държавни ценни книжа са вложени 794.6 млн. лв., което с 5.95% повече спрямо съпоставимия период на миналата година.

В отчета за доходите на дружествата се вижда 27.95% ръст на печалбата на сектора. Положителният финансов резултат за първите шест месеца на 2010 г. е 10.5 млн. лв., а година по-рано беше 8.2 млн. лв. Общите приходи на компаниите в периода януари - юни 2010 г. са 338.1 млн. лв., като се повишават с 5.4% на годишна база.

► Близо 94 хил. осигурени са сменили пенсионния си фонд през първите шест месеца на 2010 г.

СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

Половината от производството на вино е в сивия сектор

► Около 100-120 хил. т от гроздовата реколта се изкупуват за домашно производство

СНИМКА BLOOMBERG

Само 180 от общо 400 хил. т произведено грозде се използват в легалния бранш

Производството "на черно" в сектора на винопроизводството е между 50 и 70% според данни на браншовите винарски организации.

От Изпълнителната агенция по лозята и виното коментираха, че делът на хората, които правят вино за лична консумация, е огромен и заради това не може да се посочи точната цифра на нелегалното про-

изводство.

Производството на грозде през последните години възлиза средно на 380-400 хил. т. Председателят на Националната лозаро-винарска камара Пламен Моллов обясни, че около 180 хил. т от общото количество се изкупуват от легални прекупвачи, а останалото не е ясно къде отива.

Около 100-120 хил. т от гроздовата реколта се изкупуват за домашно производство, коментираха от бранша. Произведеното от тях вино обаче се продава на хотелите и се сервира на гостите, които ползват ол-

инклузив пакет по морските и планинските курорти.

Производителите на вино ще настояват да има по-засилен контрол за произхода на винарската продукция. Според тях той трябва да се осъществява при превозването на гроздето, по тържищата и на пазара. Браншовиците коментираха, че трябва сериозно наблюдение на наличните документи.

А за сигурността на производителите има една гаранция. Според тях вино на цена под 3 лв. за стъклена бутилка от 700 мл не е вино.

“Соларпро холдинг” дебютира със загуба

Приключи размяната на акции между “Каолин” и дъщерната му компания

Новакът на Българската фондова борса “Соларпро холдинг” излезе на 26 хил. лв. загуба в първия си официален отчет, след като стана публична компания. Това показаха данните за полугодieto на 2010 г. Година по-рано, когато все още не беше борсово търгувана компания, дружеството беше на плюс от 94 хил. лв.

Продажбите на отделелата се от “Каолин” компания за производство на енергия от възобновяеми източници се увеличават до малко над 1 млн. лв. Превишаването на приходите от страна на разходите обаче води до отрицателен финансов резултат.

В сряда приключи периодът, в който всеки акционер в “Каолин” можеше да замени акциите си за книжа в “Соларпро холдинг” при коефициент на размяна 1/26. През целия период на замяната са заменени 1.33 млн. акции на “Каолин”

СНИМКА BLOOMBERG

АД, които се равняват на 5.32% от капитала на добивната компания.

Според официалните данни след края на размяната 85.12% от акционерите на “Каолин” АД са заменили своите акции за акции на “Соларпро холдинг”

АД. Срещу тях са дадени 73.95% от енергийната компания. Дъщерното дружество на “Каолин” АД - “Солар венчърс”, което беше посредник на размяната продължава да притежава 11.59% от “Соларпро холдинг” АД.

Китай все повече се интересува от Potash Corp.

Sinochem е потенциален конкурент на VHP Billiton за канадската компания

Китайското правителство обмисля да сезира националната комисия за защита на конкуренцията във връзка с опита на австралийския гигант VHP Billiton да придобие канадската Potash Corp. за общо 39 млрд. USD. Притесненията на регулаторите са, че сливането би създавало условия за монопол, предаде местният China Business News, цитиран от Bloomberg. Паралелно с това китайският претендент за Potash държавната Sinochem е наела HSBC като консултант за евентуална сделка за производителя на калиеви торове.

Опозиция

Тези две стъпки накарата анализатори да спекулират с бъдещия развой на разразилата се война около Potash. Канадското правителство не подкрепя идеята за придобиване или контролиране на тозовия гигант от държавна китайска компания. Пекин обаче има солидни мотиви да се стреми към това. Изкупуването на Potash би струвало на Sinochem 43 млрд. USD, т.е. три пъти повече от най-голямата чужда инвестиция в историята на Китай - придобиването на Rio Tinto от Chinalco.

7%

▶ процента от внасяните в Китай калиеви торове се доставят от световния лидер в бранша Potash

Пълен контрол

Мотивите на китайската страна са гарантиране на ниски цени и сигурен достъп на суровината. Китай е най-големият вносител на поташ в света, като 7% от този внос идват от Potash - световния лидер в бранша. През 2011 г. обаче това може да се промени. Тогава ще започне работа предприятието за поташ на VHP в Канада. Важното в случая е, че това ще е най-голямата производствена база за суровината в света. Това означава, че ако Potash остане независима от VHP, която според китайски представители от бранша е известна с изграждането на монополни отношения и поддържането на високи цени, Китай ще има алтернатива за доставка на поташ на ниски цени. Тази алтернатива става още по-важна, като се има предвид, че след като VHP се насочва така решително към сектора, не е изключено компанията да придобие и други играчи на пазара. При такъв развой може да се наложи Китай да внася повече от Potash. Ако VHP придобие канадската компания обаче, след 2011 г. австралийският гигант най-вероятно ще изнася за Китай по-голям дял, отколкото Източният дракон е готов да позволи. Още повече че VHP планира да пусне производствените мощности на Potash на пълен капацитет, припомня Reuters.

39

▶ млрд. USD преговори австралийската VHP Billiton, за да придобие канадската Potash Corp.

GM търси инвеститори за IPO от 3 ноември

▶ Роудшоуто на детройтския производител ще обиколи три континента - Северна Америка, Европа и Азия

СНИМКА BLOOMBERG

Новата емисия акции ще намали дела на правителството от 61 до под 50%

От 3 ноември представители на детройтския автомобилен гигант General Motors потеглят на двуседмично роудшоу, за да популяризират предстоящото първично публично предлагане на компанията, предаде Reuters. Въпреки очакванията на анализатори, че GM ще се опита да изпревари частичните избори за Конгрес в САЩ на 2 ноември, IPO-то е планирано за 18-и същия месец - непосредствено след представителната обиколка. По време на нея компанията ще запознае институционалните инвеститори (банкови портфолио мениджъри, пенсионни и инвестиционни фондове) с подадените до щатската Комисия по

ценни книжа и фондови борси (SEC) на 18 август документи за IPO. GM ще отговаря на въпроси, свързани с миналата и сегашната й корпоративна дейност, както и с бъдещите й планове за развитие.

Въпрос на цена

Посредством IPO-то правителството на САЩ ще се опита да намали дела си в гиганта от 61 до под 50%. Чрез роудшоуто GM също се стреми да пречупи имиджа си на държавно контролирана компания, след като САЩ изляха близо 50 млрд. USD от парите на данъкоплатците за спасяването й от фалит. Именно огромната държавна субсидия прави деликатен въпроса с първоначалната оценка на акциите, планирана за 17 ноември. Според анализатори тя не трябва да е прекалено висока, но не трябва да е

и твърде ниска, за да не остави усещането, че правителството е изхарчило напразно държавни пари, смятат анализаторите.

Глобална сцена

По данни на регионалния вестник The Detroit News обиколката ще обхване три континента - Северна Америка, Европа и Азия, а най-вероятните спирки на автопроизводителя ще включват Ню Йорк, Бостън, Чикаго, Западното крайбрежие, Филадельфия, Лондон, Франкфурт, Шотландия, Токио, Сингапур и Корея. Това ще е глобално инвестиционно турне, чрез което трябва да се обхване колкото може по-голям дял от световния пазар, смята правителственият отговорник за Детройтската тройка Стив Ратнър. Именно поради това неофициални данни сочат представителите от най-високо ниво в ком-

панията за потенциални говорители - новия изпълнителен директор Дан Акерсън, главния финансов директор Крис Лидъл и президента за Северна Америка Марк Ройс.

Време за анализ

Преди официалното обявяване на датите за роудшоуто GM ще трябва да изчака решението на SEC по отношение на условията по IPO-то. При всички случаи обаче това ще се случи след изборите за Конгреса, разкриват източници, запознати със сделката. Това ще даде време на инвеститорите да анализират представянето на GM през третото тримесечие на годината.

Автомобилната компания разкри, че продажбите й за периода са се свили с 25% на годишна база. Прогнозата за цялата година е спадът да достигне 30%.

Burger King се съгласи с офертата на 3G Capital

Веригата за бързо хранене сменя собствеността си за 4 млрд. USD

Подгласникът на McDonald's Corp. на пазара на заведенията за бързо хранене Burger King Holdings Inc. одобри офертата за придобиване, представена от нийоркската 3G Capital, предаде Washington Post. Сделката възлиза на общо 4 млрд. USD, или 24 USD на акция.

Премия

Сумата е с 46% над стойността на ценните книжа на гиганта към 31 август (16.45

USD), т.е. деня преди излизането на информацията за сделката на пазара. Според условията на сделката Burger King има правото да потърси по-щедри оферти до 12 октомври.

Собственост

Продажбите на Burger King забавят ръста си вече втора година. В момента собственици на около една трета от гиганта са TPG Inc., Bain Capital LLC и Goldman Sachs Group Inc. През 2002 г. трите компании придобиха напълно веригата за бързо хранене. Четири години по-късно част от собствеността им беше пусната на борсата.

„РАДОМИР МЕТАЛ ИНДЪСТРИЗ“ АД

търси га назначи

На постоянен трудов договор заместник директор „Търговска дейност“

„Радомир Метал Индъстриз“ произвежда високотехнологично оборудване в областта на металургията, пластичната деформация, термообработката и механообработката

Описание на длъжността

Осъществява оперативното управление на „Търговска дирекция“; разпределя ежедневните, седмични и месечни задачи на служителите в екипа; организира и контролира кореспонденцията с клиентите, и участва в търговски преговори; обработва клиентските запитвания, изготвянето на оферти, приемането на поръчки и пускането им за производство.

Изисквания към кандидата

Завършено висше образование, степен бакалавър, икономическо или черна металургия; опит в управлението на продажбите, познания в областта на черната металургия и машиностроенето; трудов стаж - не по-малко от 5 години по специалността; мотивирана личност, която може сама да си поставя цели и да се стреми да ги постигне; организационни умения, комуникативност, умения за работа в екип; отлична компютърна грамотност; отлично владение на английски език, втори западен език и руски са предимство; шофьорска книжка и готовност за пътуване в страната и чужбина.

Компанията предлага

Изключително конкурентно възнаграждение; работа в отговорен и мотивиран екип; възможности за прилагане на нестандартни похвати и печеливши дейности в компания с лидерски позиции в световен мащаб; възможности за обучение, личностно развитие и растеж в компанията; пътувания в чужбина.

За контакти: ел. поща- rad_metals.ID@mbox.contact.bg; тел. + 359 / 777 / 89 550; +359 / 889 510 715; факс + 359 / 777 / 89 544.

„RADOMIR METAL INDUSTRIES“

CORP

PRODUCTION DEPUTY MANAGER

Description of the Company

We are company with advanced technological equipment in the field of metallurgy, plastic deformation, heat treatment and machining;

Job description

Planning and management of production in the enterprise; Organizes - Responsible for product quality; - and manages the repair work on the equipment; Exercises control over the activities and coordination between workshops; - Provides the production activity with necessary resources;

Requirements to candidate

High School / University Graduated - bachelor on ferrous Experience in-metallurgy; Production Management; Work -experience - at least 10 years in this field; Motivated person who can set goals him/herself and strive to achieve them; Organizational skills, communication skills, teamworking; Excellent computer literacy; Knowledge of foreign Driving license and willingness to travel at home and-language is an advantage; abroad.

The Company offers:

EWorking-xtremely competitive salary; in a responsible and motivated team, opportunities for the application of unconventional techniques and profitable activities in a company with leadership positions in Opportunities for training, personal development and growth in the-the world; company; Traveling abroad.

Contacts:

E-mail: rad_metals.ID@mbox.contact.bg; Phone: + 359 777 89 550; +359 889 510 715; Fax: + 359 777 89 544.

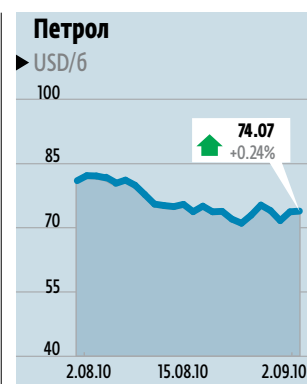

Индекс на деня

1.52

► процента се повиши японският индекс Nikkei 225 и достигна 9062.84 пункта

” По време на борсовата сесия в четвъртък измерителят загуби 136 пункта от стойността си. Неблагоприятните икономически новини от САЩ потопиха всички азиатски индекси

” Цената на петрола отбеляза повишение и по време на вчерашната сесия в Ню Йорк достигна 74.07 USD/б. Като основна причина за посъкването анализаторите изтъкват слабия долар

Стока на деня

1.31

► процента добави нерафинираната захар на борсата в Ню Йорк и достигна 443 USD/m

” Захарта добави 5.73 USD към стойността си на последната борсова сесия. Големият интерес на инвеститорите продължава да влияе положително върху цената на суровината

Русия удължава забраната за износ на зърно с десет месеца

Русия удължава забраната за износ на хлябно зърно до октомври 2011 г., съобщи премиерът на Русия Владимир Путин. Според него за отмяна на рестрикциите може да се мисли чак след прибирането на следващата реколта през 2011 г. Едва тогава ще има яснота за зърнения баланс на страната. Путин отправи предупреждение към руските компании - да не се надяват правителството

Георги Георгиев
ggeorgiev@pari.bg

” Забраната ще се удължи до октомври 2011 г.

да промени позицията си и да вдигне забраната по-рано. В момента много руски компании не продават, а изчакват подобно решение, с което допълнително вдигат цената на пшеницата.

По думите на Путин наложената на 15 август забрана е изцяло в защита на руските потребители срещу спекулантите, които задържат продажбите. Той добавя, че удължени-

ят срок ще предотврати евентуални сътресения на руския пазар и ще осигури стабилността и предсказуемостта на селскостопанската дейност за участниците на пазара в страната.

Въведената от средата на август забрана за износ на хлябно зърно от Русия първоначално беше за срок до края на 2010 г. Експерти вече коментираха, че една от основните

причини за посъкването на пшеницата през август на международните борси, особено в Европа, е именно забраната за износ на зърно от Русия, която през 2009 г. заемаше четвърто място по износ на пшеница и ечемик.

Все пак в сряда от правителството обявиха официално, че все пак има някои изключения, при които забраната не важи. Това се отнася за

вече сключени споразумения от страна на правителството с други държави. Напълно редовно ще вървят доставките за и от Калининградска област (част от Руската федерация, отделена от общата територия на държавата). Консулствата, дипломатическите представителства и войските зад граница също ще бъдат снабдявани без нарушения в доставките.

Нагоре

► Златото посъкпа за първи път за последните две сесии заради разочароващите данни за безработицата в САЩ

СНИМКА BLOOMBERG

Международната търговия се увеличи с 25%

Международната търговия в парично изражение се е увеличила с 25% за първите шест месеца на 2010 г. спрямо същия период на миналата година. Данните са на Световната търговска организация (СТО), цитирани от ИТАР-ТАСС. При сравнение на европейския износ през вторите три месеца на тази година спрямо второто тримесечие на 2009 г. се наблюдава положителна разлика от 13.2%. Увеличението в Северна Америка е 28.5%, следва Южна Америка - 23.5%.

Най-много обаче експортът е нараснал в Азия и Африка. Общо стоките, изнесени от Азия, са се увеличили с 37.5% за година, а тези от Африка и Близкия изток - с 35%. Износът на Русия се нарежда на първо място по този показател с ръст от 43%. Ако се вземат данните само за второто триме-

Мирслав Георгиев,
„Логос-ТМ“ АД

” Износът на Русия се нарежда на първо място по този показател с ръст от 43%

сечие на 70-те най-големи икономики, които осъществяват около 90% от световната търговия, за периода ръстът на износа им е 25.8% на годишна база и 7% спрямо предходното първо тримесечие.

През 2009 г. световната търговия в парично изражение се срина с 23% на годишна база до 12.15 трлн. USD. През миналата година в натурално изражение световната търговия намаля с 12%. Сега СТО прогнозира ръст на световната търговия за 2010 г. в натурално изражение с 10%.

13.5

► процента се е увеличил износът на Европа през второто тримесечие спрямо същия период на 2009 г.

12.15

► трлн. USD е било паричното изражение на търговията през 2009 г.

МВФ смята за преувеличен риска от реструктуриране на гръцкия дълг

Някои развити страни са на границата на възможностите си за увеличение на заемите

Техническият фалит на развитата икономика като Гърция е "ненужен, нежелан и малко вероятен", се посочва в доклад на Международния валутен фонд. Според авторите на документа пазарите надценяват риска от реструктуриране на дълга. След като Атина свие дефицита си до нула, тя няма да има повече нужда от заемно финансиране, за да балансира бюджета си. Много инвеститори смятат, че след като постигне това, Гърция ще се опита да намали и съществуващите си дългове, пише Financial Times.

Примери от миналото

В нито един от осемте случая през последните 20 го-

► Вероятността от технически фалит на Гърция не е толкова голяма, но някои бо- гати европейски страни нямат много пространство за действие, предупреждават експертите на МВФ

СНИМКА BLOOMBERG

дини, когато развитата икономика с големи държавни дългове е ограничавала дефицита си до нула, не се е стигало до технически

фалит, посочват експертите на МВФ. Примери за това са Белгия през 1984 г., Португалия през 1986 г. и Италия през 1991 г.

След като една страна мине през болезнения процес на съкращения, тя прави всичко възможно, за да избегне такава ситуация,

смятат икономистите.

Според някои наблюдатели Гърция няма да успее да избегне техническия фалит, тъй като трябва да намали заплатите, за да стане по-конкурентна в еврозоната, а това ще засили дълговия натиск. В МВФ обаче са на мнение, че за разлика от някой развиващ се пазар, чиято надценена валута се е сринала, промените в Гърция ще стават постепенно. Такъв е случаят с Ирландия, която успя да подобри конкурентоспособността си.

Фискално пространство

В отделен документ икономистите на МВФ твърдят, че САЩ и Великобритания може да увеличат публичните си дългове с още 50% от БВП над прогнозните нива за 2015 г., без това да означава нова криза. Според фонда дългът на Великобритания ще бъде 91%

от БВП след пет години, а дългът на САЩ ще достигне 110%.

Специалистите изчисляват с какво "фискално пространство" разполагат страните в зависимост от възможностите им за растеж и от това как досега са се справяли с увеличаването на дълга си. Това пространство представлява разликата между настоящия дълг на дадена страна и нивото, над което той става труден за обслужване. Гърция, Италия, Япония и Португалия са най-близо до лимита и имат най-малко възможности за маневриране. Немного далеч от тях обаче са и богати страни като Исландия, Ирландия, Испания, Великобритания и САЩ. Въпреки че липсата на фискално пространство не означава неизбежна криза, експертите на МВФ смятат, че това е сигнал, че има нужда от промени.

Корпоративни съобщения и обяви на държавни институции

ЗАД "ДЗИ", на основание ЗППЦК съобщава, че е представило в Комисията за финансов надзор, управление "Надзор на инвестиционната дейност" и в "БФБ-София" АД, забранен консолидиран финансов отчет и одиторски доклад за второ тримесечие на 2010 г.
Желаещите могат да се запознаят с материалите в Централно управление на Дружеството в гр.София, бул. "Цар Освободител" №6 до 10.09.2010г., между 15.00 и 16.00 часа или на електронен адрес: www.dzi.bg.

ING ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНО ДРУЖЕСТВО
На основание чл.22, ал.2 на Наредба № 9/19.11.2004 г., Съветът на директорите на "Ай Ен Джи Пенсионноосигурително дружество" ЕАД обявява стойностите за дяловете на пенсионните фондове, управлявани от дружеството, валидни за дата 31.08.2010 г., както следва:
"Ай Ен Джи Универсален пенсионен фонд" 1.27622
"Ай Ен Джи Професионален пенсионен фонд" 1.27651
"Ай Ен Джи Доброволен пенсионен фонд" 1.25327

"ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ" АД
На основание чл. 22, ал.2 от Наредба № 9/19.11.2003 на КФН, "ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ" АД обявява стойностите на един дял, валидни за последния работен ден на месец АВГУСТ на 2010 г., на пенсионните фондове, управлявани от Дружеството, както следва:
за ППФ "Пенсионноосигурителен институт" - 1.09717 лв.
за УПФ "Пенсионноосигурителен институт" - 1.12651 лв.
за ДПФ "Пенсионноосигурителен институт" - 1.08945 лв.
София, бул. Черни връх № 51 Д, тел. 80 55 308, факс 80 55 308
e-mail: head@pensionins.com; web site: pensionins.com

ЦКБ СИЛА пенсионноосигурително акционерно дружество
ПОАД „ЦКБ-СИЛА”, в изпълнение на чл. 22 ал.2 от Наредба 9 на КФН, обявява стойностите на един дял, валидни за последния работен ден на месец Август 2010г. на пенсионните фондове, управлявани от Дружеството, както следва:
ДПФ- 1.21036
УПФ- 1.37625
ППФ- 1.34602
София, ул. Стефан Караджа 2, тел. 02/981 17 74, клиентски център 0900 32 333 (0.22 лв./мин.-с ДДС)
www.ccb-sila.eu, e-mail:office@ccb-sila.com

СЪГЛАСИЕ ПЕНСИОННО ОСИГУРИТЕЛНА КОМПАНИЯ АД
На основание чл. 22, ал. 2 от Наредба № 9 /19.11.2003 г. ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНА КОМПАНИЯ "Съгласие" АД уведомява осигурените лица, че стойността на един дял в управляваните от Компанията пенсионни фондове, валидна за 31.08.2010 г., е както следва:
За ДПФ "Съгласие" – 1.22104 лв.
За ППФ "Съгласие" – 1.27737 лв.
За УПФ "Съгласие" – 1.30502 лв.

"ПЕНСИОННО ОСИГУРИТЕЛНО ДРУЖЕСТВО – БЪДЕЩЕ" АД
Пенсионно осигурително дружество - Бъдеще АД обявява стойност на един дял за последния ден на месец Август 2010 г. както следва:
ППФ - 1.19669
УПФ - 1.23975
ДПФ - 0.88221

Пари КОРПОРАТИВНИ СЪОБЩЕНИЯ И ОБЯВИ НА ДЪРЖАВНИ ИНСТИТУЦИИ
Цена за публикация: 0.66 лв./колон мм/ без ДДС
Срок за подаване на заявките: до 11 ч. в деня преди публикация
Търгове, конкурси, Корпоративни промени, Покани за обществени поръчки, Търгови предложения Изменения по наредби, Процедури по приватизация, Уведомления и групи обяви от частната и държавната сфера
За допълнителна информация и заявки: тел.02/4395 853, e-mail: reklama@pari.bg

ДСК-Родина Пенсионно Осигурителна Компания
Стойности на дяловете на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване, управлявани от ПЕНСИОННО ОСИГУРИТЕЛНА КОМПАНИЯ "ДСК РОДИНА" АД, валидни за 31 август 2010 г.
Професионален Пенсионен Фонд: 1.20569 за един дял
Универсален Пенсионен Фонд: 1.25597 за един дял
Доброволен Пенсионен Фонд: 1.22995 за един дял
ДПФ по професионални схеми: 1.07712 за един дял

Allianz
На основание чл.22, ал. 2 от "Наредба № 9/19.11.2003г. за начина и реда за оценка на активите и пасивите на фондовете за ДПО и на ПОД, на стойността на нетните активи на фонда, за изчисляване и обявяване на стойността на един дял и за изискванията към воденето на индивидуалните партиди", Ръководството на Пенсионноосигурително дружество "АЛИАНЦ БЪЛГАРИЯ" АД съобщава, че стойността на 1 дял, валидна за 31.08.2010г. е както следва:
за ДПФ "Алианц България" - 1.15599 лв.
за ЗППФ "Алианц България" – 1.13020 лв.
за ЗУПФ "Алианц България" – 1.15925 лв.

ТОПЛИНА Пенсионно Осигурително Дружество

Стойности на дяловете на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване, управлявани от ПОД „Топлина” АД за 31.8.2010 г.

Фонд	Стойност на 1 дял
Универсален пенсионен фонд „Топлина”	1.07265 лв
Професионален пенсионен фонд „Топлина”	1.08350 лв
Доброволен пенсионен фонд „Топлина”	0.98501 лв

АВТОПАРИ

Журналист:
Александър Бойчев
boychev@gmail.com

Реклама:
Мария Секулова
msekulova@pari.bg
tel. 4395-872

Toyota Auris HSD

Двигател 4-цилиндров бензин и електромотор
Мощност 136 к.с./102 kW
Въртящ момент 142 Nm от бензиновия двигател и 207 Nm от електрическия
Трансмисия CVT - автоматична
Ускорение 0-100 км/ч 11.4 сек
Максимална скорост 180 км/ч
Среден разход 3.8 л/100 км
Емисии CO₂ на км 89 г
Цена на тестовия автомобил 45 990 лв.

МАСОВ ХИБРИД

С Toyota Auris HSD хибридите навлизат в масовия компактен клас

Какво може да ви стимулира да си купите хибриден автомобил? Цената на бензина? Дизелът в момента е по-скъп, но разликата с бензиновото гориво лесно се компенсира от по-ниския разход. Данъчни стимули? В България не се предлагат. Грижата за околната среда? В страната със средна възраст на автопарка от 15 години вероятно никой няма да ви разбере с вашите 89 грама въглеродни окиси на 100 км.

Пожелания

А всичко можеше да е толкова различно. Държавната политика в областта на продажбите на нови автомобили можеше да стимулира придобиването на по-екологични модели. Съвременните рискове от замърсяването можеха да подканят кмето-

вете на големите български градове да улеснят придвижването с по-чисти, потихи и по-зелени коли, като въведат например право на тези "чисти" коли да се придвижват в бус лентите легално (както е в Швеция например). Всичко това са пожелания, които на този етап не са приоритет за никого. Това е причината, поради която ще виждате много рядко този Toyota Auris HSD по пътищата на страната.

А това е една от по-добрите Toyota на пазара. Преди време мой приятел се чудеше кога ще се появят хибриди с красиви задници, а не такива, чиито багажни отделения стърчат нагоре и са откровено грозни. Auris е може би първият красив хибрид - с елегантна линия и еднообемна каросе-

рия за цялото семейство. Във външния си вид той се различава от останалите Auris на Toyota по няколко съществени белега. Най-важният от тях е предната решетка, в която емблемата на марката е със синя подложка - синьото в корпоративния език на Toyota означава хибрид. Вградените дневни светлини със светодиоди позиционират хибридният Auris в по-високия ценови сегмент. Освен това този Auris ще се продава в перленобяло - чист цвят за чист въздух.

Двигател

Батерията, електромоторът и бензиновият 1.8-литров двигател са идентични с тези, които се вграждат в пионерния хибриден модел Prius. Същото важи и за скоростната кутия, монтирана

по-високо в централното арматурно табло, с налудничаво синия джойстик. В Auris HSD задвижването има по-лека задача в сравнение с Prius, макар че според субективното усещане за динамика няма особена разлика между двата модела. Колата ускорява с достатъчна тяга, без да е впечатляващо мощна.

При този процес бензиновият двигател се вкарва в максималните си обороти от безстепенния автоматик и издава доста неприятен шум. В повечето ситуации по пътя обаче ще се научите да цените тихата работа на електромотора и почти безшумното придвижване на Auris в градски условия.

Предимства

С напълно заредена батерия хибридният може да измине

два километра със скорост, не по-голяма от 50 км/ч. Истинските предимства на хибридна технология се крият другаде. Например при спиране на светофар, когато двигателят угасва. Или при маневриране назад, когато колата се задвижва само от електромотора. Приятно е също да се спускате по инерция, когато ще чувате само шума от триенето на гумите в асфалта. Toyota обещава среден разход от 3.8 литра на 100 км. Ние постигнахме 4.5 литра, като в този разход е включено и планинско изкачване и движение в градски условия.

Функционалност

Пригодността на хибридна Toyota в ежедневието е страхотна. В движението в градски условия електромоторът ви позволява да

се движите много по-икономично, отколкото само с конвенционален бензинов двигател. Пространството в купето е достатъчно за петима човека, като единствено багажникът със своите 310 литра обем разочарова - 40 литра от обема му спрямо стандартния Auris заема батерията, монтирана зад задните седалки.

Появата на данъчни стимули и облекчения за по-ниски изразходвани вредни газове ще направи хибридният автомобил много по-сместен. Като в Швеция, Великобритания или Франция, където такъв тип коли ползват специални преференции. До появата на такива обаче по-вероятно е да предпочитате дизел за икономичното шофиране. Не можем да ви се сърдим за което.

Индикатори

Вместо оборотомер Auris HSD има индикатор за мощността. Когато карате с пълна газ, стрелката се озовава в зоната Power. Когато се движите по инерция, тя е в режим Charge. В центъра на километража е вграден индикаторът за състоянието на батерията и данните на бордовия компютър.

Синьо

Toyota маркира със синьо хибридният си модел. Освен емблемата на предната решетка в синьо е скоростният лост, както и старт-стоп бутонът на запалването. Други белези на хибрида са по-аеродинамичният профил на предницата. С въвеждането на хибридният модел Auris претърпя и фейслифт.

Редактор:
Елина Пулчева
epulcheva@pari.bg
tel. 4395-877

Реклама:
Мария Секулова
msekulova@pari.bg
tel. 4395-872

Фестивал

Софийски постановки ще се играят в Пловдив

Предимно спектакли от софийските театри ще се играят на 14-ото издание на международния театрален форум „Сцена на

кръстопът”, който традиционно се провежда в Драматичния театър в Пловдив. Пловдивският театър ще представи „Есенна соната” от Ингмар Бергман и „Канкун” от Джорди Галсеран. Сред останалите пиеси, които ще се играят, са „Железният светилник”

на Сливенския театър, „Вуйчо Ваньо” на Младешкия театър, „Фауст” на Държавен театър - Варна, „Мизантроп”, „Сирано дьо Бержерак” и „Вишнева градина” на Народния театър „Иван Вазов”. „Сцена на кръстопът” започва на 10 и приключва на 22 септември.

Театралната реформа съкрати

Тази есен представленията ще са далеч по-малко заради орязаните бюджетни пари

Истинско изпитание ще е за българските театри новият сезон 2010/2011, който ще започне в края на септември. По традиция сцените ще предложат нови постановки, но нямат яснота колко точно ще са представленията. По-малко пари от бюджета, предвидени за култура, поставят на изпитание мениджмънта на театрите. Затова, когато се говори за нови заглавия в афишите, те предпочитат да дават уклончиви отговори за представленията, които ще бъдат поставени до края на тази година. За много от планираните продукции през 2011 г. ръководителите

на театрите дори отказват да говорят.

Промените, които готви културното министерство, са изправили на нокти ръководствата на всички театри - за едни новите условия, в които се налага да работят, се изразяват в съкращаване на служителите, за други - в по-малкия бюджет за продукции. Това показва проверката на в. „Пари” какво ново ще предложат софийските театри на върната си публичка.

Мъгла след Нова година

„Основните ни тревоги са свързани с това в какво точно ще се изрази тази те-

атрална реформа”, каза за в. „Пари” драматургът на Театър 199 Андрей Филипов. Според него театрите не са наясно какво ги чака през новия сезон, особено след Нова година. Предвид неясната финансова ситуация, която тепърва ще се обсъжда между Министерството на културата и директора на театъра, все още не е ясно колко ще са новите предложения, обясни Филипов. До момента практиката на Театър 199 е била всеки сезон да пуска на афишите си по 4-5 нови заглавия. Тази есен обаче не е ясно колко ще са те. Театърът открива сезона на 27 септември с една от

най-силните комедийни пиеси - „Старицата от Калкута” на режисьора Явор Гърдев. Иначе плановете на театъра са за поне още няколко постановки, една от които да бъде на български автор.

Едно ново заглавие поне е сигурно, че ще представим този сезон, казват от Театър 199. Това е „Влез в час” на Ерик Богожиян. Текстове са в стила на стендъп комедията и са в традицията на „Секс, наркотици и рокендрол” на същия автор. Актьорът, който ще представи моноспектакъла пред зрителите, е същият - Андрей Баташов. Пиесата пред-

ставя героя от „Секс, наркотици и рокендрол”, но в по-напреднала възраст - към 45 години.

Сатиричният без камерна сцена?

Сатиричният театър „Алеко Константинов” има пари до края на тази година. За щастие е запазен целият актьорски състав, но пък е намален бюджетът за поддръжка и за спектаклите. Тепърва ще се види как ще се справят с началото на новия сезон, за да се направят разчети на разходите до края на сезона - май 2011 г. До момента в Сатиричния театър са се пускали по 5 нови заглавия

Отличници**Българска пиеса прави фурор във Франция**

Постановката „Казанова“ на режисьора Диана Добрева постигна сериозен успех на световния театрален фестивал в Авињон. Фестивалът

се проведе през юли, а в него участие взеха над 1200 спектакъла от цял свят. Представлението е играно на сцената на театър „Шен Ноар“ в стария френски град в продължение на 25 вечери. Клубът на френските журналисти е наредил „Казанова“ сред 10-те

най-добри постановки, а похвалите към главния актьор Владимир Карамазов и режисьора Диана Добрева се появяват в сериозни френски вестници. След турнето си в Авињон постановката ще посети Германия, Белгия, Италия, Холандия, Китай и Япония.

Поситжение**25**

▶ пъти е играна постановката „Казанова“ на световния театрален фестивал в Авињон

НОВИТЕ ЗАГЛАВИЯ В АФИШИТЕ

на голямата сцена и 1-2 на камерната. Кризисната ситуация може да навреди единствено на камерната сцена на театъра. Проблемът е, че местата в нея са малко, а приходите от билети не покриват разходите по постановките, обясняват от театъра. Затова тепърва ще се гледа до каква степен е рентабилно да се правят нови заглавия на нея.

Сезонът на театър „Алеко Константинов“ стартира на 24 септември с постановката „Балдахинът“. Новите постановки, които ще станат част от сатиричния афиш до края на годината, са три. Премиера в началото на октомври ще

има Камен Донеv с постановката „Карнавал“. На камерната сцена в края на ноември ще започне да се играе най-новата пиеса на Елин Рахнев „Тест“. Последното ново заглавие ще се очаква в края на ноември - моноспектакълът на Мая Новоселска „Едно малко радио“. Пиесата е под режисурата на Теди Москов.

През новата година са планирани още три заглавия. Със сигурност премиера през март 2011 г. ще има пиесата „Календарни момичета“. В момента това е най-касовата и успешна театрална продукция във Великобритания, казват от Сатиричния.

Съкращения в Народния

Най-сериозната промяна е настъпила в Народния театър „Иван Вазов“. Театралната реформа засега най-сериозно се отрази именно на него, след като държавата реши държавният пътуващ театър „Сълза и смях“ да премине под шапката на Народния. „Сливането доведе до дублиране на позиции, заради което се наложи да съкратим 29 щатни служители, обясни за в. „Пари“ директорът на театъра Павел Васев. За сметка на това средства за нови постановки има и техният брой ще се запази като в миналите години”,

категоричен е Васев.

Сезонът в Народния театър започва на 18 септември с две премиери - „Снегирцов“ по романа „Братя Карамазови“ на Достоевски и „Онзи, който се хили“ на режисьора Гаро Ашкиян.

Друга много чакана премиера в театър „Иван Вазов“ е „Полет над кукувиче гнездо“. Пиесата е режисирана от Александър Морфов, а главната роля е поверена на един от най-добрите ни актьори - Деян Донков. Премиерата вероятно ще е през декември. Постановката на Морфов се играе вече четвърти сезон в Москва.

Независимо че са с поскромни бюджети, театрал-

ните салони правят всичко възможно, за да предложат на своите зрители нови заглавия в афишите си. Може броят на новите постановки да е по-малък от обичайния, но качеството ще се запази високо. А когато една постановка е интересна, забавна и оригинална, тя ще се гледа. А има ли зрители, има и приходи. Успее ли мениджмънтът на театрите да управлява разумно постъпленията, орязаните бюджети няма да сломят духа на арт гилдията. А зрителите ще продължат да пълнят театралните салони.

Елина Пулчева

Илюстрация: Гриша Струнчев

Тайното оръжие на екотуризма

Екопътеките водят туристите сред природата, която сякаш бе загубила битката с модерния лукс

На голямото информационно табло има 16 въртящи се плочки. На лицевата им страна са нарисувани животни - сърна, видра, прилеп, глиган, а от задната страна на плочките има информация за видовете. На плочката в средата обаче пише „Най-опасният хищник на планетата”. Когато я завъртите, виждате в огледало собствения си лик.

Това е само едно от интерактивните инфотабла по екопътека „Бялата река” близо до Калофер. По двучасовото трасе има още дървени мостчета, стълбички и няколко обезопасени с парапети места за наблюдение на красивите и спиращи дъха гледки в Национален парк „Централен Балкан”.

„Бялата река” е една от многото екопътеки в България, но може би е най-добре направената, поне засега. Създадена е преди 4 години и благодарение на нея туризмът в Калофер е в подем. Само за миналия месец е посетена от над хиляда души - предимно млади хора и семейства с деца. Някои от тях са дошли специално заради пътеката, други са я открили на място. Едни нощуват в Калофер, други - на палатка в специално създадения за целта бивак. Всички те прекарват няколко приятни, а и полезни часове, общувайки с природата, но и в безопасност заради изградената по пътеката инфраструктура. Разбира се, използваните материали са съвсем екологични - само дърво, метал и камък.

Как да я познаем Не просто пътека

► Тъй като екопътеките набраха популярност, много общини и туристически сдружения постезнаха вече съществуващите трасета в регионите си и ги нарекоха екопътеки. Макар и с благородна кауза, тези пътеки са малко погвеждащи, защото не разполагат с нужната инфраструктура, твърде дълги са (някои надхвърлят 20 км) и предлагат преход от точка до точка.

► Типичните екопътеки по-скоро са в кръгови маршрути - примерно, започват от единия край на селото и след няколко километра се връщат в другия.

Информационните табели в началото на маршрута трябва да указват дължината на прехода, обикновено между 2 и 4 часа, както и степента на трудност. Има пътеки, подходящи за хора между 7 и 77 години, но и такива, които съдържат стръмни и трудни участъци и са нужни умения, а в някои случаи дори и специален водач.

► Съоръженията - мостчета, стълбички, въжета, парапети, места за отпих и наблюдения също са характерни за екопътеките, макар и не задължителни. Това зависи от самия терен. Задължителни са обаче поне информационните табла, които да запознаят туристите с характерните за региона дагености.

Какво е екопътека?

Екопътеките станаха много популярни у нас през последните години. В момента в България съществуват над 100. Някои от тях, като „Бялата река”, предлагат разходка сред красивата природа, докато други отвеждат туристите до по-труднодостъпни природни забележителности. Съществуват и тематични пътеки сред местности с характерни и редки растителни видове или пък геоложки образувания. Има и приключенски маршрути с много съоръжения - дървени, въжени или метални - т.нар. Via ferrata. Вече дори има екопътеки, създадени специално за хора с двигателни проблеми,

като екопътеката до пернишкото село Кладница или пък екопътеката за незрящи хора в природен парк „Сините камъни”.

Атракция, но и двигател на туризма

Екопътеките са главният виновник отново да се разбуди позабравеният сред множеството удоволствия на модерния свят пешеходен туризъм и общуването с природата. За разлика от познатите ни пешеходни маршрути в планините те са по-скоро маркетингов продукт, допълнителна атракция към туристическите дестинации.

Успешните проекти обаче помагат и да се развият реги-

оните и увеличават съществено посещенията. Една от първите екопътеки в България е Еменската до село Емен, Великотърновско, която се вие над живописното ждрело на река Негованка. Благодарение на нея Емен се превръща от типичното забравено от всички селце в известна туристическа дестинация, в която сега има няколко чаровни миникомплекса за настаняване и те се радват на голям интерес и посещаемост.

Избор

Екопътеки има вече в много региони на страната. Най-многобройни са във Великотърновско - Еменската, Дряновската, екопътека „Марков камък”, Хотнишката и т.н., както и около Белица - там има цели 6 тематични маршрута, които разказват за уникалния растителен свят на най-младия природен парк у нас - „Белица”.

Друг популярен регион е Ловеч с екопътеката, която води до живописните Крушунски водопади, или една от малкото у нас геопътеки - „Задънен дол”, част от геопарк „Искър - Панега”, и Карлуковският карстов геоконплекс. Многобройни са пътеките и в Родопите, има ги дори и в Дунавската равнина - екопътека „Чернелка”, или по-морето - екопътеката, която разказва геоложката история на брега по най-Южното Черноморие. Изборът вече е огромен.

Но с едно наум

Първите екопътеки бяха създадени със средства, които Европейският съюз щедро отпуска за подобни проекти. Когато обаче се налага да се направят ремонти, често се оказва, че не са останали пари за поддръжка, а природните

► Екопътека „Бялата река” край Калофер е пример за та река отнася едно от мостчетата преди време, то

стихии не щадят изграденото. Гледката на десетки западнали и дори опасни точно поради тази причина пътеки не е необичайна. Така че винаги имайте едно наум и разпитайте в какво състояние е пътеката, пре-

ди да тръгнете по нея.

А после смело напред. Срещата с природата е най-вече удоволствие, а екопътеката ще го обогати, разказвайки ви различни истории.

Ани Когжаиванова

► Когато обърнете плочката, става ясно, че най-опасният хищник на планетата сме ние, хората

► Екопътеката покрай бреговете на Синеморец разказва геоложката история на региона и формирането на красивите скали

Via ferrata - железният път сред скалите

Или как да изживеем емоциите на катеренето, без да сме професионалисти

Особено привлекателни са екопътеките от приключенски тип - тези с много съоръжения, които позволяват да се премине през иначе невъзможни участъци. Безопасността е гарантирана, но адреналинът все пак е висок. А най-екстремните сред тях са пътеките от типа via ferrata. Те се създават сред скалисти региони и включват метални съоръжения - стълби, захватки, алпийски тролеи и др. Оттам идва и името им - железен път.

У нас такава е екопътеката via ferrata „Ледницата“ до село Брестница в местността Леднишки дол, съвсем близо до пещерата Съева дупка.

Като алпинистите

Тази екопътека включва участъци с ниска, средна и по-висока трудност, всеки от които обаче покачва адреналина и води до усещане за безтегловност на моменти. Общо взето, тръгнете ли, ще трябва да преодолеете отвесна каменна стена. Ще се катерите по места с обратен наклон, ще надниквате в скални ниши и пещери, ще висите над 50-метрова бездна, ще се любувате на прекрасния пейзаж от ръба на пропастта - награда за смелите търсачи на силни усещания. Пътеката има и въжена част, която е не по-малко вълнуваща, а за по-страхливите е „нормалната“ и пешеход-

▶ Въжната част на екопътеката „Ледница“ е също толкова атрактивна, колкото и катеренето по отвесната скала

на част. Организаторите осигуряват и необходимото оборудване за катерене, без което няма как да стане, разбира се.

Атракция с голям потенциал

Орлин Атанасов от фирма „Ледница“ ООД, която е изградила и стопанисва пътеката, казва, че интересът е голям и расте непрекъснато. Напоследък е търсена и за тимбилдинги. Фирмата е изградила и още една подобна пътека в Гарга дере близо до Смилян. Потенциалът е огромен. По света тези пътеки не само подпомагат, но и сами по себе си създават

туризъм, категоричен е Орлин. Особено популярна дестинация напоследък е Словения, където има много подобни железни пътища. Дори български туроператори организират посещения там, разказа Орлин. Искаме да развием нишата и се надяваме повече общини да ни дадат шанс, допълни той.

Любителите на по-силни усещания със сигурност ще бъдат много доволни, ако у нас виафератите се увеличат, защото това е чудесна възможност човек да изпита емоциите на алпинизма, без професионално да се занимава с катерене.

Ани Коджауанова

добър продукт. Пътеката има гори Акт 16 и е застрахована. Когато придошла - е възстановено именно благодарение на застраховката

СНИМКИ АВТОРЪТ

Белица - царството на тематичните екопътеки

Шест пътеки запознават туристите с природните богатства на Рила

Цели шест тематични маршрута, посветени на биоразнообразието, очакват посетителите в най-младия природен парк у нас - „Белица“ в Рила.

Именно тук се намира и паркът за рехабилитация на танцуващите мечки, който преди 10 години изгради френската актриса Брижит Бардо.

Гори и торфища

Екопътеката „Храмът на вечността“ е кръгов маршрут от Семково с продължителност 3 часа и половина, посветен на горите и дърветата, които тук се срещат в голямо разнообразие - както иглолистни, така и широколистни.

Екопътеката „Очарованието на торфището“, както подсказва името, е посветена на торфищата, а тук е едно от малкото

места в България, където може да бъдат видени. Това са зони, покрити с мъх - междинни звена от превръщането на езерото в гора, и са интересни с уникалните си екосистеми. Тук се среща и балканската петлюга, едно от малкото насекомоядни растения у нас.

Езера, цветя и пеперуги

„Следите на ледника“ води до двете ледникови Вапски езера - следите на ледниците, владели земята през различни интервали от време. Огромното разнообразие на растения показва пък екопътеката „Пазителката на живота“.

Пътеките са препоръчителни през пролетта, когато планинските цветя създават цветни килими. Екопътеката „Летящите цветя“ пък е посветена на пеперудите, пируващи с цветята в региона. Маршрутът започва от местността Царски кладенец и се насочва към Центъра за рехабилитация на танцуващите мечки.

Властелини

Друг маршрут е наречен „Властелинът на пръстените“. Пътеката започва от Семково и минава през най-предпочитаните от мечката местообитания - широколистните гори, изпъстрени с открити поляни, богати на разнообразни горски плодове. По нея са изградени и дървени мостчета, кула за наблюдаване на диви животни и за фотосафари, туристически заслон, обезопасено огнище и чешма. Пътеката завършва при самите мечки - но не в гората, а в центъра за рехабилитация в Белица.

Зелената врачанска екопътека

Благодарение на нея туристите откриха водопада „Боров камък“

Врачанският Балкан се слави като една от най-красивите местности в България с огромната си концентрация на пещери, проломи, пропасти и др. Врачанската екопътека е известна още и като Згориградска или екопътека „Боров камък“. Тя започва от село Згориград и стига до хижа Пършевица. Разходката по тази екопътека трае около два часа, а маршрутът не е прекалено натоварващ, като се изключат няколко по-стръмни, но пък очарователни участъка.

Егна от първите

Екопътеката е укрепена и обезопасена. Изградена е през 1999 г. по проект, финансиран от дирекцията на Природен парк „Вра-

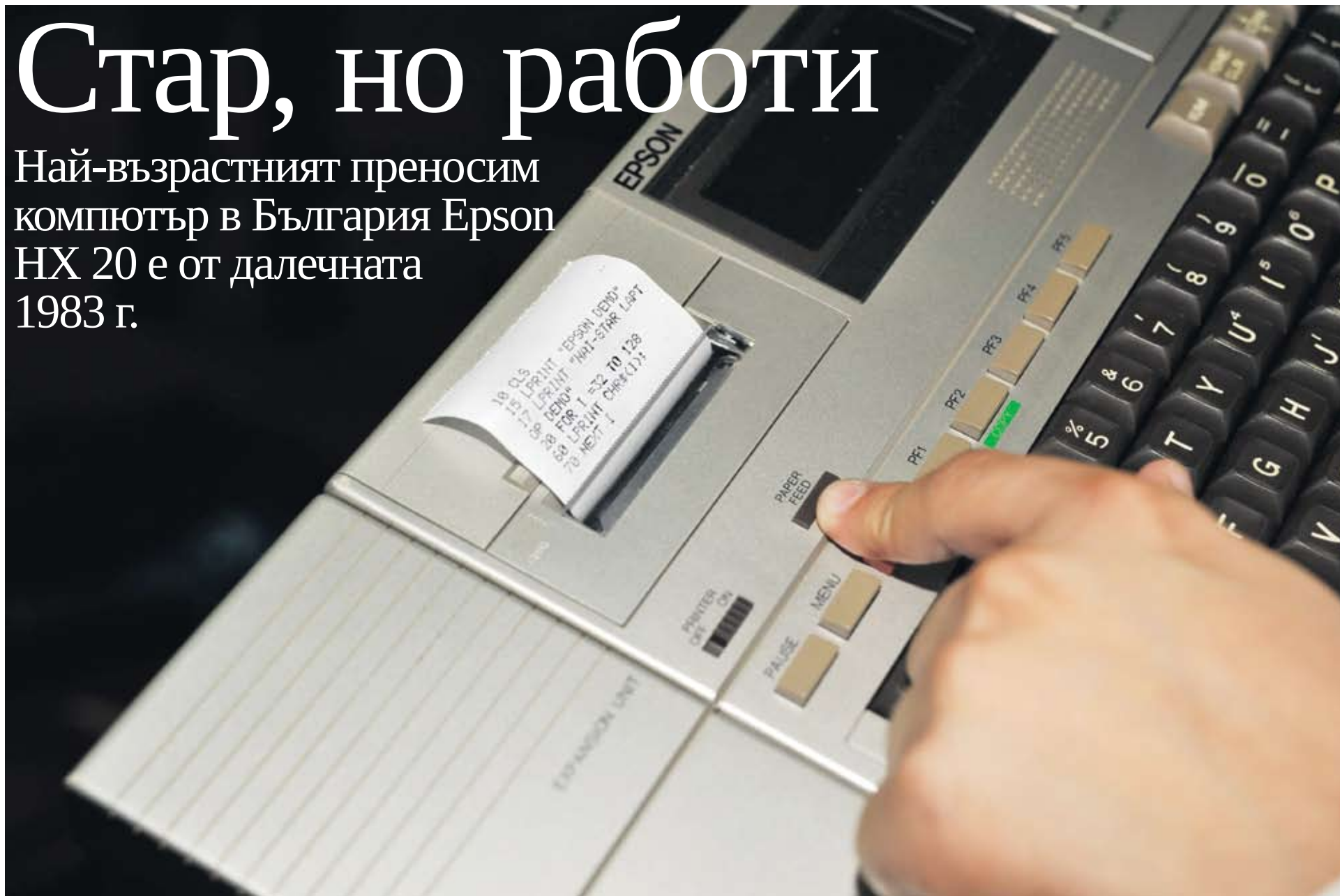
чански Балкан“. Тя следва река Лева по пъстрите склонове на Врачанския Балкан. По дървена масивна система от мостове и стълби след изкачване се стига и до водопада „Боров камък“, чиято височина е 63 метра. Оттук се продължава към широка планинска поляна за отпочиване преди хижа Пършевица. Спускането от хижата до Враца трае също около два часа и половина, които почти не се усещат заради забележителностите и красивите гледки.

Принос за региона

Тази екопътека отново е пример как тези атракции допринасят за развитието на регионите. Преди създаването на екопътеката водопадът е бил малко познат и почти недостъпен за обикновените туристи. Сега обаче това е една от най-предпочитаните разходки от тези, които посещават региона.

Стар, но работи

Най-възрастният преносим компютър в България Epson NX 20 е от далечната 1983 г.

Колко може да е стар най-старият лаптоп в България? Отговорът на този въпрос е простичък - на 27 години. И през 1983 г. преносимите компютри са съществували като понятие, макар и доста далечно от това, което разбираме днес като преносим РС. И все пак го е имало. Че даже и работят. Доказателството е конкурсът на Intel за най-стар работещ лаптоп в България, който се проведе у нас между 15 юни и 14 юли. А интересът към него беше повече от голям, отчитат организаторите. На сайта на конкурса са подадени над 400 заявления за участие. Победителят обаче е само един - Epson NX 20.

“Машината”

Може да звучи странно, но този преносим компютър наистина е преносим. Теглото на “лаптопа” е около 1.5 кг, разказва собственикът му Богомил Александров. Той се е сдобил с машината, докато е живеел в Англия, откъдето се е върнал преди 10 години. И в момента работи на своя Epson, на който е подменил само батерията, въпреки че лаптопът е малко по-млад от самия него. Александров е програмист по професия и управлява собствена фирма за уебдизайн, а на лаптопа си обича да експериментира с писането на различни програми на BASIC (или Beginner's All-purpose Symbolic Instruction Code, език за програмиране от високо ниво, създаден през 1964 г. от Джон Кемени).

Именно писането на подобни програми е било предназначението на машината при пика на употребата ѝ преди над 27 години, когато Epson е доста популярен на пазара. Има и защо. Конфигурацията му е доста мощна за времето си. И смешна днес. Всъщност лаптопът разполага с 2 процесора Hitachi с работна честота по 0.6 мегагерца, 16 килобайта оперативна памет (която може да бъде увеличена до 32 килобайта). Има вградено устройство за микрокасети, от които четат различните типове софтуер, с които работи. Сред най-популярните му предназначения е била текстообработката, разказва историята на компютъра си Александров.

Въвеждането на текст става посредством QWERTY клавиатура, а за визуализация на информацията е използван 4-инчов монохромен LCD дисплей с резолюция от 120x32 пиксела (за сравнение - резолюцията на iPhone 4 е 9660x640 пиксела).

Най-впечатляващата характеристика на преносимата машина е батерията. Тя може да издържи над 40 часа в режим на работа в сравнение с 3-4 часа за съвременните лаптопи. Единственият недостатък е, че праждото на лаптопа не може да се зарежда, докато работи, но предвид дългия му живот без ток това е малък недостатък.

Интерес

Освен този Epson в надпреварата за най-стар РС са участвали още 2 компютъра от 1983 г., но те са били малко по-млади от победителя. Най-много претенденти за

►Богомил Александров - собственик на най-стария лаптоп в България

титлата “най-стар работещ лаптоп в България” са били произведени след 2000 г. - 73% от участниците, отчитат от Intel. Едва 11% от регистрираните в конкурса машини са били създадени през 90-те години на миналия век, а останалите 16% са били произведени между 1980 и 1989 г., или в зората на лаптопите като IT продукт.

Защо обаче се прави подобен конкурс, ще попитат скептиците. Intel имат готов отговор: “Искахме да напомним на потребителите за всички рискове, които крие

Предупреждение Първите машини датират от 1981 г.

Първият в света лаптоп се казва Osbourne 1. Той е произведен през 1981 г. и разполага с 5-инчов монитор и 64 килобайта оперативна памет. Цената му е 1795 USD. До средата на 90-те години на миналия век обаче визията на лаптопите няма нищо общо с начина, по който изглеждат в момента. Истинският бум идва в началото на този век, като преди 3-4 години лаптопите успяха да изместят по продажби стационарните компютри. Тази тенденция логично се пренесе и в България. През 2009 г. пазарният дял на преносимите компютри вече прехвърли психологическата граница от 50%. И така до днес, когато вече на пазара се предлагат нетбукове, смятани за по-малките братя на лаптопите. Прогнозите са, че през следващите няколко години пазарът ще бъде доминиран от таблетите - смесица между лаптоп и смартфон, която се опитва да съчетае най-доброто от двата свята. И засега май успява.

1.2

мегагерца е общата работна честота на двата процесора Hitachi на Epson NX 20

остарялото оборудване. Да ги накараме да се замислят, че ценната им информация може и да изчезне”, обяснява Иринел Бурлою, мениджър бизнес развитие на Intel за България. Според компанията този тип техника трябва да се сменя на всеки 2 години. Това обаче не означава, че трябва да забравим откъде сме тръгнали. Напротив, трябва да помним къде е началото, за да знаем и накъде вървим.

Христо Ласков